

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Vývoj státního rozpočtu od vstupu ČR do EU

Bc. Markéta Palivcová

Vedoucí práce: Ing. Jaroslava Burianová

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Palivcová Markéta

Podnikání a administrativa

Název práce

Vývoj státního rozpočtu od vstupu ČR do EU

Anglický název

Development of the state budget from the accession Czech Republic to EU

Cíle práce

Cílem diplomové práce je posouzení vývoje státního rozpočtu České republiky a následné zhodnocení jeho stavu v období od vstupu České republiky do Evropské unie.

Metodika

Metodikou diplomové práce je čerpání z odborné knižní literatury, příslušných zákonů a konzultace s vedoucím diplomové práce. Údaje o stavu státního rozpočtu za jednotlivé roky jsou brány z Českého statistického úřadu, zejména ze Statistických ročenek. Využita bude metoda analýzy, komparace, syntézy.

Harmonogram zpracování

- 1) Zpracování literární rešerše – letní semestr 2012
- 2) Vypracování stěžejní části diplomové práce – zimní semestr 2012
- 3) Hodnocení a odevzdání práce – letní semestr 2013

Rozsah textové části

60-80 stran

Klíčová slova

Státní rozpočet, Rozpočtový deficit, Příjmy a výdaje státního rozpočtu, Rozpočtová politika, Stav státního rozpočtu, Rozpočtová politika EU, Veřejné finance, Fiskální politika, Státní dluh

Doporučené zdroje informací

BERVIDOVÁ, Ludmila a VANČUROVÁ P. Ekonomika veřejného sektoru. Praha: ČZU, 2011. ISBN: 978-80-213-1816-8.

BRČÁK, Josef, SEKERKA, B. Makroekonomie. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2010. ISBN: 80-7380-245-5.

CAHLÍK, Tomáš, MARKOVÁ J. Ekonomika v novém prostoru Evropské unie. Praha: G plus C, 2004. ISBN: 80-86103-75-7.

HAMERNÍKOVÁ, B., A. MAATYHOVÁ a kol. Veřejné finance. Praha: ASPI, 2007. ISBN: 978-80-7357-301-0.

KONIG, P., L. LACINA a kol. Rozpočet a politiky Evropské unie. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN: 80-7179-846-0.

NAHODIL, František a kol. Veřejné finance v České republice. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN: 978-80-7380-162-5.

PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: Úvod do problematiky. Praha: ASPI, 2008. ISBN: 978-80-7357-358-4.

PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: ASPI, 2008. ISBN: 978-80-7357-351-5.

PELKMANS, Jacques. European Integration; Methods and Economic Analysis. Harlow: Pearson Education Limited, 2006. ISBN: 978-0-273-69449-6.

ŽEHROVÁ, Jana. Finance. Praha: ČZU, 2010. ISBN: 978-80-213-2124-3.

Vedoucí práce

Burianová Jaroslava, Ing.

Termín odevzdání

březen 2013

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Praze dne 9.10.2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Vývoj státního rozpočtu od vstupu ČR do EU" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 25. března 2013

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Jaroslavě Burianové za odborné vedení, rady, připomínky a ochotu pomoci, kterou mi poskytla během zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat svým rodičům, kteří mi umožnili studovat a po celou dobu mého studia mě podporovali.

Vývoj státního rozpočtu od vstupu ČR do EU

Development of the state budget from the accession Czech Republic to EU

Souhrn

Diplomová práce definuje základní problematiku veřejných financí zahrnující mimo jiné téma státního rozpočtu. V teoretické části je zmíněna například problematika rozpočtové a fiskální politiky ČR, rozpočtového postupu, struktury a pravidel. Okrajově je v práci zmíněno téma rozpočtů krajů a obcí. Dále se práce zaměřuje na problematiku deficitu a zadlužování státu a zmíněn je i rozpočet Evropské unie. Dále práce hodnotí vývoj státního rozpočtu České republiky od roku 2004 do roku 2012 tak, že interpretuje stav jednotlivých složek celkových příjmů a výdajů celkového výsledku hospodaření za sledované období a popisuje cíle rozpočtových priorit vlády. Následně jsou v práci provedeny popisné statistické charakteristiky a elementární statistické charakteristiky časové řady příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR v období od roku 2004 do roku 2012. Dále tato práce predikuje stav příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu na rok 2013 pomocí jedné z elementárních statistických charakteristik, a to s pomocí průměrného koeficientu růstu. Dále diplomová práce zjišťuje existenci či neexistenci trendu u příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR jako sledované časové řady za zkoumané období, kdy v případě nalezení trendu je předpovídán stav příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR na rok 2013 a 2014.

Summary

The thesis interprets the basic problems of public finance including theme of the state budget. In the theoretical chapter is mentioned for example problems of the budget and fiscal politic of Czech republic, process, structure and rules of the budget. In the thesis is mentioned marginally theme of region and municipality budgets. Next the thesis localizes problems of the shortfall and state debting and the EU budget is mentioned too. The next is evaluated the secular trend of the state budget of Czech republic from the year 2004 to 2012. The work interprets the situation of the separate components of the total economical results by revenues and expenses from the year 2004 to 2012 and describes

the governmental priorities of budget. After the thesis practises the description of statistic characteristics and elemental statistic characteristics of time series of revenues, expenses and closing balances of the czech state budget from the year 2004 to 2012. Consequently the thesis predicates the situation of budget revenues, expenses and closing balance with the help of elemental statistic characteristics including coefficient of growing average on the year 2013. Further is the thesis finding out being or not being trend of revenues, expenses and closing balance of the czech budget from the year 2004 to 2012. In the case of trend existence is predicated the situation of revenues, expenses and closing balance of the state budget of Czech republic on the year 2013 and 2014.

Klíčová slova: Státní rozpočet, Rozpočtový deficit, Příjmy a výdaje státního rozpočtu, Rozpočtová politika, Stav státního rozpočtu, Rozpočtová politika EU, Veřejné finance, Fiskální politika, Státní dluh

Keywords: State budget, Budget shortfall, Revenues and expenses of the state budget, The political budget, Situation of the state budget, The political budget of EU, Public finance, Fiscal politic, State debt

Obsah

1. Úvod	7
2. Cíl práce a metodika	8
3. Rozpočtová a fiskální politika ČR.....	12
3.1. Rozpočtový postup	15
3.1.1. Uspořádání státního rozpočtu	15
3.1.2. Vyjednávání a následná ratifikace státního rozpočtu	15
3.1.3. Rozpočtové změny.....	16
3.1.4. Plnění státního rozpočtu.....	16
3.1.5. Dozor nad realizací státního rozpočtu	16
3.2. Rozpočtová struktura	16
3.3. Rozpočtové předpisy ekonomiky	17
4. Rozpočtový systém.....	18
4.1. Rozpočty krajů	19
4.1.1. Příjmy a výdaje krajského rozpočtu.....	20
4.2. Rozpočty obcí	20
4.2.1. Příjmy a výdaje obecního rozpočtu	21
4.3. Státní rozpočet ČR.....	21
4.3.1. Příjmy a výdaje státního rozpočtu	22
4.3.2. Státní kasa ČR.....	23
4.3.3. Peněžní aktiva a pasiva státního rozpočtu	23
4.3.4. Rozpočtové metody	24
5. Významné složky příjmů a výdajů státního rozpočtu	24
5.1. Politika daní.....	24
5.1.1. Daňová pravidla	25
5.1.2. Politika daní v ČR.....	27
5.2. Mandatorní výdaje	28
5.2.1. Skladba mandatorních výdajů.....	28
6. Deficit a dluh státního rozpočtu	29
6.1. Sklony k rozpočtovým schodkům.....	30
6.2. Dopady státního dluhu	31
6.2.1. Problém vzniku břemene budoucím generacím.....	31
6.2.2. Problém vytěsňování investic	31
7. Česká republika v Evropské unii	32
8. Rozpočet EU	33
8.1. Zásady rozpočtu EU	33
8.1.1. Specifičnosti evropského rozpočtu	34
8.2. Rozpočtový proces EU	35
8.3. Příjmy a výdaje evropského rozpočtu	35
8.4. Úloha České republiky v rozpočtu EU.....	36
9. Vlastní práce.....	38
9.1. Vývoj státního rozpočtu v letech 2004-2012	38
9.1.1. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2004	38
9.1.2. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2005	39
9.1.3. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2006	42
9.1.4. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2007	44

9.1.5. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2008	46
9.1.6. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2009	48
9.1.7. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2010	51
9.1.8. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2011	53
9.1.9. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2012	56
9.2. Statistická analýza vývoje státního rozpočtu od vstupu ČR do EU do roku 2012	57
9.2.1. Primární popisné statistické charakteristiky	58
9.2.2. Elementární charakteristiky časových řad	61
9.2.3. Trendová funkce vývoje státního rozpočtu České republiky od roku 2004 do roku 2012 a jeho predikce na rok 2013 a 2014	72
10. Závěr	83
11. Seznam odborné knižní literatury a internetových zdrojů	90
12. Přílohy	93

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Rozpočtová soustava ČR.....	19
Tabulka č. 2: Přímé a nepřímé daně daňové soustavy ČR.....	27
Tabulka č. 3: Prohlubování deficitu.....	30
Tabulka č. 4: Vývoj čisté pozice ČR vůči rozpočtu EU od roku 2004 do 31. prosince 2011.....	37
Tabulka č. 5: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2004.....	38
Tabulka č. 6: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2005.....	40
Tabulka č. 7: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2006.....	42
Tabulka č. 8: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2007.....	44
Tabulka č. 9: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2008.....	47
Tabulka č. 10: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2009.....	49
Tabulka č. 11: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2010.....	51
Tabulka č. 12: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2011.....	54
Tabulka č. 13: Celkové příjmy, výdaje a rozdíl mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu ČR v roce 2012.....	56
Tabulka č. 14: Příjmy, výdaje a salda státního rozpočtu ČR za léta 2004 – 2012 v mld. Kč.....	57
Tabulka č. 15: Základní statistické charakteristiky vývoje státního rozpočtu ČR v letech 2004 – 2012 (výsledky zaokrouhlené na dvě desetinná místa).....	59
Tabulka č. 16: Elementární charakteristiky časových řad pro příjmy státního rozpočtu ČR ve sledovaném období.....	62
Tabulka č. 17: Elementární charakteristiky časových řad pro výdaje státního rozpočtu ČR ve sledovaném období.....	66
Tabulka č. 18: Elementární charakteristiky časových řad pro salda státního rozpočtu ČR ve sledovaném období.....	69
Tabulka č. 19: Výběr nejvhodnější trendové funkce pro příjmy státního rozpočtu ČR pomocí R^2	73
Tabulka č. 20: Výsledky regrese se závislou proměnnou – příjmy státního rozpočtu ČR.....	73

Tabulka č. 21: Nové výsledky regrese se závislou proměnnou – příjmy státního rozpočtu ČR.....	74
Tabulka č. 22: Predikovaný stav příjmů státního rozpočtu ČR v roce 2013.....	75
Tabulka č. 23: Predikovaný stav příjmů státního rozpočtu ČR v roce 2014.....	76
Tabulka č. 24: Výběr nejvhodnější trendové funkce pro výdaje státního rozpočtu ČR pomocí R^2	77
Tabulka č. 25: Výsledky regrese se závislou proměnnou – výdaje státního rozpočtu ČR.....	78
Tabulka č. 26: Predikovaný stav výdajů státního rozpočtu ČR v roce 2013.....	79
Tabulka č. 27: Predikovaný stav výdajů státního rozpočtu ČR v roce 2014.....	80
Tabulka č. 28: Výběr nejvhodnější trendové funkce pro saldo státního rozpočtu ČR pomocí R^2	81
Tabulka č. 29: Výsledky regrese se závislou proměnnou – saldo státního rozpočtu ČR.....	82

Seznam grafů

Graf č. 1: Vývoj příjmů státního rozpočtu ČR v letech 2004 – 2012 v mld. Kč.....	65
Graf č. 2: Vývoj výdajů státního rozpočtu ČR v letech 2004 – 2012 v mld. Kč.....	68
Graf č. 3: Vývoj salda státního rozpočtu ČR v letech 2004 – 2012 v mld. Kč.....	72

Seznam příloh

Příloha č. 1: Schéma rozpočtového procesu EU.....	93
Příloha č. 2: Graf polynomické trendové funkce 2. stupně příjmů státního rozpočtu ČR.....	94
Příloha č. 3: Graf polynomické trendové funkce 2. stupně výdajů státního rozpočtu ČR.....	94
Příloha č. 4: Graf polynomické trendové funkce 3. stupně salda státního rozpočtu ČR.....	95

1. Úvod

Veřejné finance představují v nynější době určité propojení sociálního, politického a ekonomického kontextu a vědní obor, jež se neustále rozvíjí. Často je s veřejnými financemi spojována pouze problematika rozpočtu státní správy, přičemž jsou jejich součástí i jiné rozpočty.

V minulosti byly fiskální zásady orientované na státní rozpočet, lépe řečeno na panovníkův rozpočet. Státní rozpočet prošel v minulých letech značným vývojem, jenž byl závislý na chodu a pozici daného státu. Právě záměrem sestavování státního rozpočtu bylo odlišení ekonomiky samotného státu od financí tehdejší hlavy státu.

Stát neměl to poslání, aby zasahoval do hospodaření. Dle fyziokratů bylo jeho úlohou chránit zemi a občany země před ohroženími, neboť stát byl představován samotným panovníkem.

Postupně se začínaly prosazovat aktivní zásahy státu zejména do průmyslu a obchodu, které však byly značně kritizovány. Počátkem 20. století se začaly plně projevovat zásahy státu do hospodaření země, což bylo znovu shledáno za nevhodné počínání zejména z důvodu nynějších tíhnutí státních rozpočtů ke schodkům. Výjimku tvořila socialistická éra, která se zapsala do historie přebytkovými rozpočty, avšak značně zkreslenými.

Vláda prostřednictvím státního rozpočtu plní mnoho funkcí v hospodaření dané země. Ovlivňuje to, zda ekonomika daného státu bude prosperovat nebo naopak. Zákonitostí, jež není v České republice v delším časovém horizontu splňována, je dosažení přebytkového či vyrovnaného rozpočtu na předepsaný kalendářní rok.

K této situaci, která není příliš příznivá, přispěla i celosvětová ekonomická krize, jež začala být pro Českou republiku znatelná v roce 2009. Začátkem 21. století se Česká republika nachází v pozici vyžadující určitá opatření, která mají zabránit tomu, aby nedocházelo ke stejným problémovým situacím jako ve zmíněném roce 2009. Tento rok představoval pro Českou republiku hluboký propad hospodaření zahrnující i vysoký schodek státního rozpočtu.

Schodek státního rozpočtu se pro Českou republiku stal jakýmsi pravidlem a jedinou možností je snažit se schodek snížit na únosnou míru. Tudíž je důležité se do budoucna

zamyslet nad tím, zda preferovat vyrovnaný, ne-li přebytkový státní rozpočet, nebo podporovat populistický styl politiky, jež je sice šetrnější a štedřejší k sociálním jistotám, avšak oprátkou pro ekonomiku země s nedostatečným množstvím peněžních prostředků.

2. Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce je interpretovat základní problematiku veřejných financí, jež zahrnují mimo jiné i téma státního rozpočtu, posoudit vývoj státního rozpočtu České republiky a následně zhodnotit jeho stav v období od vstupu České republiky do Evropské unie, tedy v období od roku 2004 do roku 2012. Dalším záměrem je provést primární popisné charakteristiky příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR a popsat změny ve vývoji časové řady příjmů, výdajů a sald státního rozpočtu ČR pomocí elementárních charakteristik. Stěžejním cílem je predikovat stav státního rozpočtu ČR na rok 2013 a 2014 s pomocí statistické analýzy.

Informace do diplomové práce budou čerpány z odborné knižní literatury týkající se dané problematiky státního rozpočtu. Dále bude v práci využito relevantních internetových zdrojů, zejména stránek Ministerstva financí České republiky.

V literární rešerši budou definovány všechny pojmy, jež se vztahují k danému tématu. Bude zde zmíněno téma rozpočtové a fiskální politiky ČR, problematika rozpočtového postupu a struktury, rozpočtových pravidel a systému.

Okrajově zde bude zahrnuta i problematika rozpočtů krajů a obcí, tedy vyšších a nejnižších územních samosprávných celků. Dalším interpretovaným tématem bude i samotný státní rozpočet ČR společně s příjmy a výdaji státního rozpočtu. S příjmy a výdaji státního rozpočtu souvisí i další zmiňovaná problematika, a to významné složky příjmů a výdajů státního rozpočtu, blíže se jedná o daňovou politiku a mandatorní výdaje.

Nejdůležitější část teoretických východisek bude tvořit problematika deficitu a dluhu státního rozpočtu a jejich dopad na hospodaření státu. Z důvodu daného tématu týkajícího se období od roku 2004 je potřeba do literární rešerše zahrnout i kapitolu rozpočtu Evropské unie. Obsahem této části budou zásady a proces evropského rozpočtu, příjmy a výdaje rozpočtu EU a úloha České republiky v tomto rozpočtu.

V empirické části diplomové práce bude nejdříve prezentován vývoj státního rozpočtu České republiky v období od roku 2004 do roku 2012. Bude zjišťován stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky pro každý stanovený rok. Dále bude pro každý rok vypracována tabulka, jež bude obsahovat podrobnější strukturu příjmů a výdajů, což poskytne důležité informace pro interpretaci celkového výsledku hospodaření státního rozpočtu České republiky. Dále budou součástí tabulky i hodnoty týkající se složek příjmů a výdajů pro schválený rozpočet či rozpočet po změnách a skutečný státní rozpočet ČR. Bude zjišťován i podíl salda, tedy výsledku hospodaření na hrubém domácím produktu (HDP).

V další kapitole vlastní práce bude prováděna statistická analýza vývoje státního rozpočtu od vstupu ČR do EU. Nejdříve budou zjišťovány primární popisné charakteristiky zahrnující aritmetický průměr, medián, výběrový rozptyl a výběrovou směrodatnou odchylku, špičatost a šikmost rozdělení, nejnižší a nejvyšší hodnotu ve sledovaném souboru příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR v rámci období od roku 2004 do roku 2012.

Výpočty popisných statistických charakteristik budou prováděny ručně dle vzorců a pro kontrolu programem Microsoft Excell, s pomocí doplňku „Analýzy dat“. Vzorce pro výpočet vybraných ukazatelů jsou uvedeny níže.

Aritmetický průměr:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} \quad [1]$$

Výběrový rozptyl:

$$s^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n - 1} \quad [2]$$

Výběrová směrodatná odchylka:

$$s = +\sqrt{s^2} \quad [1]$$

Šikmost:

$$a^*_3 = \frac{n}{(n-1)(n-2)} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s} \right)^3 \quad [2]$$

Špičatost:

$$a^*_4 = \frac{n(n+1)}{(n-1)(n-2)(n-3)} \sum_{i=1}^n \left(\frac{x_i - \bar{x}}{s} \right)^4 - \frac{3(n-1)^2}{(n-2)(n-3)} \quad [2]$$

Dále budou v rámci statistické analýzy zjišťovány elementární charakteristiky časových řad pro příjmy, výdaje a salda státního rozpočtu ČR pro období od roku 2004 až do roku 2012 typu: první absolutní difference, tempo růstu, bazický index, průměrný koeficient růstu. Pomocí průměrného koeficientu růstu bude zjišťována očekávaná úroveň stavu příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR na rok 2013. U prvních absolutních diferencí a temp růstu budou zjišťovány mimo jiné extrémní hodnoty, jež budou ekonomicky zdůvodněny. Ukazatele a vzorce pro výpočet daných elementárních charakteristik časové řady vývoje státního rozpočtu jsou uvedeny níže.

První absolutní difference:

$$d_{1i} = y_i - y_{i-1} \quad [3]$$

Tempo růstu:

$$k_i = \frac{y_i}{y_{i-1}} \quad [3]$$

Bazický index:

$$BI = \frac{y_i}{y_0} \quad [3]$$

Průměrný koeficient růstu:

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} \quad [4]$$

Závěrečnou a současně i stěžejní částí diplomové práce bude charakteristika dlouhodobé tendence příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu České republiky s pomocí vhodné trendové funkce, pokud ji bude daná zkoumaná časová řada obsahovat a predikce vývoje příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu na rok 2013 a 2014.

Nejprve bude v programu Microsoft Excell zjištěna nejvhodnější trendová funkce pomocí grafů jednotlivě pro příjmy, výdaje a saldo státního rozpočtu ČR.

Ačkoliv existuje mnoho funkcí, v diplomové práci bude na výběr jen z těch nejznámějších, a to z trendové funkce lineární, exponenciální, logaritmické, mocninné a polynomické funkce 2. a 3. stupně.

Záviset bude mimo jiné na výsledku indexu determinace značeného jako R^2 a korelačním indexu značeného jako R . [4]

Následně budou statistickým programem STATISTICA kontrolovány dosavadní výsledky z programu Microsoft Excell a zjišťovány další informace určující statistickou významnost či nevýznamnost modelu.

Pokud bude u zkoumané časové řady zjištěn trend, bude na závěr provedena již zmíněná předpověď obdobně s pomocí programu STATISTICA, jež ukáže samotnou předpověděnou hodnotu pro příjmy, výdaje a saldo státního rozpočtu ČR na rok 2013 a 2014 a interval spolehlivosti, který bude s 95% pravděpodobností obsahovat predikovanou hodnotu příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR obdobně na rok 2013 a 2014.

3. Rozpočtová a fiskální politika ČR

V mnoha případech dochází k záměně těchto dvou termínů a používají se jako synonyma, což je považováno za chybné počínání. Je nutné podotknout, že mezi těmito dvěma pojmy existují určité rozdílnosti, ale i vzájemné shody. [5]

Rozpočtová politika

„Rozpočtovou politikou rozumíme zpravidla činnosti, které se odehrávají v rámci veřejné rozpočtové soustavy.“ [6]

Zásadním záměrem rozpočtové politiky státu je vytvořit přijatelné peněžní prostředky, které pomohou financovat veřejné výdaje veřejnými příjmy. [6]

Rozpočtová politika se uskutečňuje v různých periodách, na které je rozpočet sestavován. Jedná se o nekončící proces, kterého je potřeba vždy, když se tato politika provádí. [5]

Rozpočtová politika má na starosti mnoho úkolů.

- a) Řeší naléhavé události, s čímž souvisí i zajištění zdrojů v akutních situacích.
- b) Musí plánovat, prognózovat a strategicky předvídat stav a postupný vývoj požadavků. [5]

Při rozpočtovém hospodaření se využívá tzv. střednědobých výdajových rámců a tříletých střednědobých výhledových rozpočtů. [6]

„Střednědobý výdajový rámec umožňuje přesunout těžiště každoročního neefektivního vyjednávání o rozpočtu do koncepční víceleté roviny.“ [6]

Při klasifikaci jakosti rozpočtu je nutné vycházet z toho, že se rozpočet dělí na provozní a investiční část. Veřejné investice jsou z hlediska tržního hospodářství financovány většinou státními kredity, které jsou poté poskytovány centrální bankou bankám komerčním formou emisí dluhopisů. Investiční výdaje tedy nezasáhnou pouze současnou generaci, ale zejména tu budoucí. Z toho plyne fakt, že je nutné splácet pouze tu část provozního rozpočtu. [5]

Fiskální politika

„Fiskální politika je součástí hospodářské politiky a slouží k ovlivňování agregátní poptávky a agregátní nabídky s cílem vyvolat žádoucí a potlačit nežádoucí účinky na celkovou produkci (HDP), zaměstnanost a ceny (inflaci).“ [5]

Vládá se snaží určitým způsobem ovlivňovat a udržovat makroekonomické ukazatele na odpovídající úrovni. [5]

Podstatný rozdíl mezi fiskální politikou, a tou rozpočtovou tkví v požadavcích na vyrovnané veřejné rozpočty. Fiskální politika akceptuje i deficitní ekonomiku veřejných rozpočtů. Není pro ní prioritou dosáhnout za každých okolností vyrovnanosti těchto rozpočtů jako pro rozpočtovou politiku. [5]

Skladba a výše příjmů a výdajů veřejných rozpočtů je ovlivňována státními institucemi. Jedná se buď o záměrná opatření, která vyžadují jednorázová rozhodnutí státní korporace s určitou pravomocí nebo vestavěné stabilizátory nazývané také jako automatické. [7]

Mezi záměrná opatření lze zahrnout rozhodnutí o:

- a) obměně daňového tarifu
- b) změně ve skladbě výdajů státního rozpočtu
- c) změně v rozsahu dílčích položek výdajů státního rozpočtu. [7]

Záměrná politika může mít mnoho tváří. V České republice se mluví především o tzv. vládních balíčcích vlády premiéra Václava Klause, které se uskutečnily v roce 1997. V rámci prvního balíčku se tehdy seškrtnalo 25,5 mld. Kč vládních výdajů. Dalším příkladem byla reforma veřejných financí platná od roku 2003, jejíž součástí bylo například snížení základní sazby DPH, apod. [8]

Diskreční opatření jsou vnímána negativně především monetaristy. Je jisté, že podniky a domácnosti jsou ovlivňovány těmito prostředky z hlediska svých plánů. Změny, které nastávají důsledkem těchto opatření mohou mít dopad na stabilitu prostředí. Dále je důležité podotknout, že pokud stát plánuje provádět stabilizační politiku musí určitým způsobem prognózovat a vytvářet předpovědi o vývoji ekonomiky. Monetaristé tvrdí, že v současné době nelze vytvářet předpovědi o hospodářském vývoji na odpovídající

úrovni tak, aby tyto vládní kroky byly ustálené. Monetaristé tedy nepovažují diskreční opatření za korektní prostředek stabilizační politiky. [7]

Naopak Keynesiánci se domnívají, že ceny na dílčích trzích, zejména na trzích s výrobními faktory nejsou dostatečně pružné, proto tržní systém není schopen sám regulovat některé ekonomické vlivy. Dle Keynesiánců jsou tato opatření použitelná, ale i velmi působivá. [7]

Vestavěné (automatické) stabilizátory

Tyto stabilizátory působí v ekonomice automaticky a zároveň nevyžadují již další zásahy státních institucí. Jejich úkolem je přispívat k minimálním odchylkám ekonomického cyklu. Mezi tyto nástroje patří například podpory v nezaměstnanosti, které se snaží udržovat spotřební náklady v případě růstu nezaměstnanosti za dílčí období. [7]

Důsledkem přibližování se ekonomiky k fázi recese dochází k růstu nezaměstnaných. Je zřejmé, že když nezaměstnaný člověk nedostane podporu v nezaměstnanosti klesne jeho příjem a zároveň sníží své spotřební výdaje. Spotřební výdaje jsou součástí hrubého domácího produktu, který se v tomto případě obdobně sníží. Pokud však bude nezaměstnaným lidem poskytnuta podpora nebudou nuceni tak rapidně snížit své výdaje a zároveň dojde k zmírnění poklesu národohospodářského produktu. [8]

V opačném případě, kdy se ekonomika dostává do expanzivní fáze, rostou příjmy obyvatel. Vyšší příjmy však znamenají přesun do vyšší zdaňovací oblasti důsledkem pokrokového zdanění. Díky této situaci nemají lidé dostatek peněz na své výdaje jako kdyby existovala jedna daňová sazba. Dochází tak znovu k ovlivňování národohospodářského produktu, který nevzroste tak jak by mohl. [8]

Monetaristé tvrdí, že ceny na trzích jsou dostatečně pružné, a tak mohou rychle reagovat na faktory, které ovlivňují ekonomiku. Oproti záměrným opatřením trh dokáže vyřešit problémy dříve než stát svými prostředky. Vládní instituce mohou tuto reakci zrychlit prostřednictvím vestavěných stabilizátorů v případě, že nejsou dle nich dostatečné. [7]

Keynesiánci zastávají ten názor, že vestavěné stabilizátory nemusí nutně posílit tržní systém natolik, aby mohl odstranit ekonomické vlivy bez toho, aniž by byla použita

záměrná opatření. U monetaristů a keynesiánců dochází ke shodě názorů pouze v případě účinnosti vestavěných stabilizátorů s předpokladem stabilních cen. [7]

Z hlediska účinků lze fiskální politiku dělit na:

- a) restriktivní
- b) expanzivní. [5]

Hlavním cílem expanzivní politiky je navyšování HDP a snižování nezaměstnanosti, a to i za předpokladu vyšší míry inflace. Naopak restriktivní politika se snaží o co nejnižší míru inflace, a to i za cenu nižšího výkonu ekonomiky prostřednictvím HDP a vyšší míry nezaměstnanosti. [5]

„Obecně lze konstatovat, že pokud vláda jednorázově zvyšuje vládní výdaje nebo snižuje daně, provádí tzv. expanzivní fiskální politiku. Při snižování vládních výdajů a zvyšování daní hovoříme o restriktivní fiskální politice.“ [5]

3.1. Rozpočtový postup

Rozpočtový proces je zákonem stanovená aktivita vládních institucí, která zahrnuje sestavení návrhu, projednání, schválení, možnosti změny, realizaci a následnou kontrolu. [9]

3.1.1. Uspořádání státního rozpočtu

Sestavování návrhu státního rozpočtu má na starosti v České republice Ministerstvo financí spolu se správci jednotlivých kapitol, kraji, obcemi a státními fondy. Při této činnosti se bere v úvahu minulé rozpočtové období, ekonomické i politické výsledky a hospodářský vývoj. Ministerstvo financí dále předkládá návrh vládě. [6]

Podle zákona o rozpočtových pravidlech má Ministerstvo financí povinnost předložit návrh vládě v řádně stanoveném termínu, a to nejdéle do 31. srpna daného rozpočtového roku. [9]

3.1.2. Vyjednávání a následná ratifikace státního rozpočtu

Vláda předkládá návrh státního rozpočtu po posouzení dále ke schválení předsedovi sněmovny, nejdéle však tři měsíce před začínajícím rozpočtovým rokem. Dále se návrh projednává v tzv. rozpočtovém výboru ve třech čteních. [6]

V prvním čtení se schvalují podstatné údaje. Středem pozornosti jsou celkové příjmy, výdaje a saldo státního rozpočtu a způsoby naložení s těmito údaji. Ve druhém čtení se předkládají pozměňovací návrhy k celkovým příjmům a výdajům. Ve třetím čtení se smí provádět změny pouze v případě najetí gramatických chyb a různých chyb formální podoby. Jiné úpravy nejsou již dále povoleny. [9]

3.1.3. Rozpočtové změny

Rozpočtové změny se mohou provádět pomocí tzv. rozpočtových opatření. Rozpočtovými opatřeními podle zákona jsou:

- a) různé přesuny finančních prostředků uvnitř již schváleného rozpočtu.
- b) zákonné přesáhnutí výdajů, ale díky kterým nedochází ke změnám schválených výloh.
- c) vázání opatření rozpočtu, v rámci kterých se nemůže stát, že by došlo ke změnám daných ukazatelů. [9]

3.1.4. Plnění státního rozpočtu

Realizaci státního rozpočtu má na starosti vláda a její instituce. Principem je včas a správně zabezpečit odvedení příjmů a úsporné čerpání výloh. Vláda odpovídá za realizaci rozpočtu Dolní komoře Parlamentu tedy Poslanecké sněmovně. Po ukončení pololetí jí vláda předkládá zprávu hodnotící rozvoj hospodaření a samotnou realizaci státního rozpočtu. [6]

3.1.5. Dozor nad realizací státního rozpočtu

Při kontrole plnění státního rozpočtu se hodnotí ekonomické cíle, které byly dosaženy během rozpočtového období a následně dochází k sestavování závěrečných účtů. Státní závěrečný účet vytváří vláda a jeho návrh podává Poslanecké sněmovně. [6]

3.2. Rozpočtová struktura

Z důvodu rozmanitosti příjmů a výdajů státního rozpočtu je nezbytné provést sjednocení do přehledného a zákonného utřídění dle jednotlivých stanovisek. Tento požadavek splňuje tzv. rozpočtová skladba. [9]

„Rozpočtová skladba představuje jednotné třídění příjmů a výdajů, které se uplatňuje v celé rozpočtové soustavě, s výjimkou fondu cizích prostředků, fondu sdružených prostředků a fondu podnikatelské činnosti.“ [9]

V praxi se používají tato hlediska třídění:

- a) odpovědnostní – představuje závaznou odpovědnost za danou sféru příjmů a výdajů rozpočtu. Jinými slovy toto hledisko určuje osobu zodpovědnou za správu dané kapitoly.
- b) sektorové – se zaměřuje na odvětví národní ekonomiky, které s plněním rozpočtu souvisí a samozřejmě jedince, jež je za to odpovědný
- c) druhové – se člení dle druhů příjmů a výdajů
- d) konsolidační – se používá pro posudek pohybu příjmů nebo výdajů v rámci rozpočtového systému. [9]

Pro funkčnost rozpočtové struktury se musí dodržovat tyto zásady:

- a) jednotnosti a závaznosti – každý zápis, údaj má své místo, které je jednoznačně identifikovatelné
- b) pevnosti třídění rozpočtu – zejména použitelné pro časovou srovnatelnost obsahu a například pro požadavky rozboru makroekonomických ukazatelů
- c) zřetelnosti – jasně formulovaná stanoviska třídění příjmů a výdajů z důvodu předejití rozmanitosti komentářů jednotlivých položek
- d) slučitelnosti – v rámci celosvětové kompatibility. [10]

3.3. Rozpočtové předpisy ekonomiky

Mezi zásadní rozpočtová pravidla lze zahrnout:

- zásadu úředního stanovení navrhovatele rozpočtu – jde o zákonný orgán, který má na starosti vypracování návrhu státního rozpočtu
- zásadu způsobu propracování výdajového hlediska rozpočtu – jedná se o zákonem stanovenou osobu, která vypracovává koncept výdajové stránky rozpočtu

- zásadu priority výdajů před příjmy – je důležité si uvědomit, že příjmy slouží k hospodářské stabilizaci a výdaje zabezpečují hospodářský růst
- zásadu ratifikace státního rozpočtu
- zásadu restrikcí převodu v daném rozpočtu – dle zákona jsou vymezeny pravidla přesunů
- zásadu alokace výdajů
- zásadu definování příjmů, výdajů a rezerv – dle zákona jsou předurčeny druhy příjmů a výdajů
- zásadu rozpočtového dočasného opatření – se používá, pokud není k prvnímu lednu schválen státní rozpočet na nadcházející rozpočtové období
- zásadu aktuálního použití a záměr výdajů – v jaký okamžik a za jakým záměrem dojde k využití daných výdajů
- zásadu splacení nezaopatřených požadavků – k úhradě výdajů vláda využívá rozpočtových rezerv
- zásadu uspořádání a povolení státního závěrečného účtu. [9]

4. Rozpočtový systém

„Rozpočtová soustava (zjednodušeně rozpočet) je soustava veřejných rozpočtů, které představují tvorbu a použití centralizovaných peněžních fondů vládou (včetně veřejné správy na místních úrovních) za určité období.“ [7]

Obecně lze na rozpočtovou soustavu pohlížet jako na:

- a) základní úroveň, kterou se míní soustava institucí a orgánů. Blíže se jedná například o Ministerstvo financí, jež se stará o tvorbu, přerozdělení a veškeré hospodaření veřejných finančních fondů.
- b) druhotnou úroveň. Rozpočtovou soustavou může být i skladba peněžních fondů a vzájemné vztahy mezi nimi.
- c) terciární úroveň. Do třetí roviny patří základní a druhotná úroveň a navíc pravidla fungování. [11]

Do rozpočtové soustavy lze zahrnout:

- soustavu veřejných rozpočtů kam patří zejména státní rozpočet a v České republice rozpočty obcí a krajů
- soustavu mimorozpočtových fondů zejména záměrných, kterých lze užít na centrálním a decentralizovaném stupni samosprávy daného území
- rozpočty veřejnoprávních neziskových institucí. V České republice se jedná zejména o příspěvkové organizace, které jsou zřizovány státem a územím, které je autonomní. [12]

Rozpočtovou soustavu České republiky je možné vidět v tabulce č. 1 níže.

Tabulka č. 1: Rozpočtová soustava ČR

Veřejné rozpočty	Státní fondy (SF)	Státní pojistné fondy	Účelové fondy
Státní rozpočet ČR	SZIF	Rozpočty zdravotních pojišťoven	Obcí
Rozpočty obcí	SF životního prostředí		Krajů
Rozpočty krajů	SF pro podporu a rozvoj české kinematografie		
Rozpočty regionálních rad regionů soudržnosti	SF kultury		
Rozpočty PO	SF dopravní infrastruktury		
	SF rozvoje bydlení		
	Pozemkový fond ČR		

Zdroj: Vlastní zpracování, informace převzaté z odborné knižní literatury z [12]

4.1. Rozpočty krajů

Uskupení krajů lze jinými slovy nazvat vyššími územně samosprávnými celky. Dále lze charakterizovat kraj jako společenství občanů na určitém území s právem podílet se na správě veřejných záležitostí svobodně. Jedná se o veřejnoprávní korporaci, nebo-li právnickou osobu. [13]

Krajské rozpočty se váží na:

- přenesenou působnost samosprávy vůči úkonům státní správy

- veřejné odvětví v daném regionu
- subjekty, které podnikají
- státní rozpočet
- obce, které jsou umístěny na teritorium kraje
- na ostatní obce, které nejsou umístěny na území kraje
- jiné vyšší územně správní celky
- rozpočty, které se týkají rozpočtové soustavy
- jiné subjekty. [11]

4.1.1. Příjmy a výdaje krajského rozpočtu

Dle zákona obsahují příjmy rozpočtu kraje například:

- příjmy z vlastní ekonomické činnosti a z vlastních aktiv
- příjmy z ekonomických aktivit organizačních prvků kraje
- příjmy ze správní funkce, atd. [11]

Kraj financuje ze svého rozpočtu například tyto výdaje:

- dluhy z uzavřených obchodních vztahů
- financování rozpočtu obcí, které jsou na území kraje formou dotací
- závazky vyplývající z aktivity krajských institucí a z určených úkolů kraje, atd. [11]

4.2. Rozpočty obcí

Obce patří mezi nejnižší územně samosprávné celky a jsou také jako kraje sestavovány dle zákona č. 250/2000 Sb. [11]

4.2.1. Příjmy a výdaje obecního rozpočtu

Příjmy rozpočtu obce jsou obdobné jako příjmy rozpočtu kraje s tou výjimkou, že obsahují dotace, které jim poskytují kraje. Navíc mají obce tu výhodu, že jim náleží veškeré výnosy z místních poplatků. Konkrétně se jedná například o poplatky týkající se psů, za lázeňský a rekreační pobyt, za sběr komunálního odpadu, atd. [11]

Podobně je to i s výdaji rozpočtu obce, které jsou taktéž srovnatelné s výdaji rozpočtu kraje. Důležité je jejich členění na výdaje běžné a kapitálové. [11]

4.3. Státní rozpočet ČR

Státní rozpočet je součástí veřejného rozpočtu a rozumí se jím měnový fond, který je centralizován. [5]

Dále můžeme definovat státní rozpočet jako peněžní plán, který se připravuje na určité rozpočtové období nebo jako nástroj rozpočtové politiky daného státu. [9]

Jelikož patří státní rozpočet mezi více využívané prostředky ústřední vlády k hospodaření, lze pak zařadit mezi klíčové rozpočty:

- federální rozpočet
- státní rozpočty (zemí, republik). [12]

Rozpočet funguje na základě nenávratnosti a neekvivalentnosti dělení, s jehož pomocí jsou soustředěny peněžní prostředky do státní pokladny. Dá se říci, že státní rozpočet je určitou rozvahou, kde na jedné straně zaujímají svoji pozici příjmy a na druhé výdaje. [5]

Funkce státního rozpočtu

Fungování státního rozpočtu můžeme rozdělit do pěti skupin.

- a) **Alokační** funkce plní úkol alokace zdrojů do výroby veřejných statků. Tyto statky patří buď veřejnému sektoru, nebo je veřejný sektor získá od soukromého sektoru, a poté je nabízí obyvatelstvu, které patří mezi nejčetnější poptávající.
- b) **Stabilizační** funkce ovlivňuje některé ekonomické ukazatele jako je například inflace, nezaměstnanost nebo platební bilance. Nejvíce činná je v období hospodářské nerovnováhy.

- c) **Regulační** funkce usměrňuje soukromý sektor tím, že podporuje růst zaměstnanosti a hlídá ceny.
- d) **Redistribuční** funkce pomáhá rozdělovat hrubý domácí produkt nebo národní produkt do různých odvětví.
- e) **Kontrolní** funkce je potřeba zejména při kontrole příjmů a výdajů státního rozpočtu. [10]

4.3.1. Příjmy a výdaje státního rozpočtu

Příjmy státního rozpočtu lze dělit na daňové a nedaňové. [9]

Daňové příjmy zahrnují:

- a) silniční daně, daně z nemovitostí a z převodu nemovitostí, DPH, daně spotřební a ekologické, daně z příjmů, dědickou a darovací
- b) platby přes hranice, nebo-li cla
- c) poplatky. [9]

Dále daňové příjmy zahrnují i pojistné na sociální zabezpečení, které se skládá z nemocenského, penzijního pojištění a subvence na vládní politiku zaměstnanosti. Tato skupina patří mezi nejčetnější zdroje příjmové stránky státního rozpočtu. [9]

Součástí nedaňových příjmů jsou zejména odvody od státních podniků. [9]

Výdaje státního rozpočtu se člení na:

- a) výdaje na nákup zboží a služeb
- b) transferové platby. [9]

Rozdíl mezi těmito výdaji je ten, že za transferové platby stát nedostává žádnou protihodnotu. [9]

Příjmy a výdaje státního rozpočtu spolu úzce souvisí a navzájem se ovlivňují. Vznikají mezi nimi některé vztahy typu:

- a) příjmy = výdaje = státní rozpočet je vyrovnaný
- b) příjmy > výdaje = státní rozpočet je přebytkový
- c) příjmy < výdaje = státní rozpočet je deficitní (schodkový). [9]

4.3.2. Státní kasa ČR

Státní kasa ČR momentálně usměrňuje likvidnost v rozpočtu. Snaží se zajistit na každý den dostatek finančních prostředků pro uplatňování výdajových transakcí. Tato činnost řeší časový nesoulad mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu. Administrativu vede ČNB pomocí tzv. souhrnného účtu běžného hospodaření státní pokladny, na kterém jsou vedeny všechny příjmy, výdaje, výnosy z prodeje dluhopisů, atd. [14]

V mnoha zemích Evropské unie je Státní kasa přeměrována na moderní systém státní pokladny z důvodu efektivnější kontroly výdajů státního rozpočtu. Jedná se o komplexní integrovanou strukturu regulace veřejných rozpočtů. [14]

V České republice je přeměrování státní kasy v kompetenci Ministerstva financí, ale v současné době je tato činnost pozastavena. [14]

4.3.3. Peněžní aktiva a pasiva státního rozpočtu

Mezi aktiva státního rozpočtu řadíme:

- a) nadbytek státního rozpočtu z předchozích let, o kterém rozhodne Poslanecká sněmovna. Tento přebytek lze použít pouze po schválení touto komorou.
- b) ostatní finanční prostředky, obdobně po rozhodnutí Poslanecké sněmovny, vlády nebo dle zákonů.
- c) cenné papíry v držení státu bez práva hospodaření dozorců kapitol.
- d) státní pohledávky z poskytnutých peněžních úvěrů a návratných výpomocí, které jsou poskytnuty například z kapitoly Všeobecná pokladní správa a Operace státních finančních aktiv.
- e) vlastnické podíly v rukou státu v obchodních společnostech. [14]

Mezi pasiva státního rozpočtu řadíme:

- a) závazky státu u bank
- b) dluhy z vydaných státních dluhopisů
- c) ostatní závazky státu. [14]

Je důležité podotknout, že součtem státních finančních pasiv dostáváme státní dluh. [14]

4.3.4. Rozpočtové metody

Státní rozpočet ČR vychází z tzv. nabídkového přístupu pro tvorbu rozpočtu. I přes veškeré změny, které se v minulosti udály je tento přístup nejpoužívanější. Spočívá v úpravě loňského rozpočtu o přírůstky, pomocí kterých se sestaví tzv. báze rozpočtu jednotlivými správci kapitol. Dílčí báze se poté seskupí a srovnají s predikovanými příjmy. Restrikce výdajů dílčích kapitol a následné schválení navrhovaného rozpočtu je důsledkem srovnání predikovaných příjmů a požadovaných výdajů. Nabídkový přístup zvýhodňuje stávající orgány bez ohledu na kvalitu poskytovaných služeb. [5]

Poptávkový přístup se využívá při vymezení rozpočtu v rámci veřejného zájmu. Orgány se zajímají o realizaci dílčích politik vlády, do kterých jsou dle preferencí rozdělovány veřejné prostředky. [5]

Cílem nových rozpočtových metod, které vznikly v druhé polovině 20. století bylo nahradit dosavadní nabídkový přístup. [5]

Jedná se o tyto metody:

- aplikační rozpočtování
- výkonové rozpočtování
- výsledkové rozpočtování
- rozpočtování s nulovou bází. [5]

5. Významné složky příjmů a výdajů státního rozpočtu

5.1. Politika daní

Problematika daní je častým tématem rozhovorů a spekulací právníků, ekonomů, ale i lidí neorientujících se v tomto okruhu problémů. Slýcháme, že daně jsou moc vysoké, že zbytečně zatěžují podnikatele. Respektive bývá řečeno to, že jsou nedostatečné pro příjmovou stránku státního rozpočtu. [15]

Daňová politika vznikla a historicky se vyvíjela společně se státem:

- od dobrovolné k povinné formě
- od nepeněžního k peněžnímu způsobu

- od nerovnoměrného k rovnoměrnému výběru
- od záměrného stanovení k nezáměrnému zdroji
- od nepodstatného k současnému významnému zdroji
- od nadvlády majetkových daní k současným daním důchodovým. [9]

Daň je možné definovat jako „*povinnou, zákonem stanovenou, pravidelnou, neekvivalentní, nenávratnou a neúčelovou (až na výjimky) platbu ekonomického subjektu vůči státu.*“ [9]

Povinnost placení daní je dodržována dle zákona. Ten opravňuje stát k vybírání určité částky daní od poplatníka, aniž by poskytoval protihodnotu. Neekvivalentnost lze definovat jako nezaručenou protihodnotu vůči výši daňové povinnosti poplatníka. Daně tvoří převažující část příjmů státního rozpočtu a poskytují tak určitou výpomoc vládě prostřednictvím fiskální politiky. Daně jsou neúčelové, protože nejsou určeny ke konkrétní činnosti. [9]

Může se stát, že občan či podnik jsou v jednu chvíli podrobena více daňovým povinnostem, proto se v ekonomii pozoruje celková povinnost platit daně. Efektivní je měřit tuto celkovou daňovou povinnost pomocí tzv. daňové kvóty relativně k míře HDP. Daňové kvóty členíme na jednoduchou a složenou. Součástí jednoduché kvóty je daň v právním slova smyslu. Složená kvóta pak obsahuje všechny ostatní povinné platby z ekonomického konceptu daně. [5]

5.1.1. Daňová pravidla

Daňový režim by měl fungovat na základě těchto principů:

- a) spravedlnosti k jednotlivým občanům
- b) ekonomické účinnosti v rámci správného soustředování zdrojů
- c) administrativní skromnosti v podobě minimálních peněžních nároků na daňovou správu
- d) přizpůsobivosti k hospodářskému prostředí

- e) správného vlivu na agregáty makroekonomie, kde vybrané daně mohou plnit funkci vestavěných stabilizátorů
- f) jasných politických záměrů a právní bezúhonnosti, aby každý poplatník věděl na co platí. [9]

Tato daňová pravidla nelze tak snadno kombinovat, protože některá se vzájemně vylučují. Nynější ekonomové nacházejí shodu ve dvou principech, a to spravedlnosti a účinnosti. [9]

Jádro principu spravedlnosti spočívá ve stanovení oprávněného podílu domácnosti nebo jednotlivce na výdajích vrchního výkonného orgánu státní moci – vlády. [9]

Spravedlivé daně se dělí ze dvou hledisek na pravidla:

- užitku
- solvence. [15]

Pravidlo užitku lze v rámci principu spravedlnosti chápat jako zdanění jednotlivce přiměřeně ku prospěchu z výdajů veřejné správy. Podstatou pravidla solvence je možnost platit daně dle schopnosti platit. [9]

V případě využití principu spravedlnosti je nutné vybrat si buď horizontální nebo vertikální koncept.

- Horizontální spravedlnost udává to, že stejný příjem by měl být zdaněn stejným způsobem.
- Vertikální spravedlnost zastává pravidlo: vyšší plat = vyšší daň. [9]

Pravidlo efektivnosti lze pojmout z několika hledisek. Z širšího pojetí se řeší to jak dopadá vliv daní na chování subjektů ekonomiky. Důležité je dosáhnout co nejnižších ztrát z uvalení daní, tzn. minimalizovat nadměrné břemeno. [9]

Součástí berního břemene pro soukromé subjekty je:

- výnos z daně
- administrativní výdaje
- ztráta z mrtvé váhy, nebo-li nadměrné břemeno způsobené daněmi. [9]

Nadměrné daňové břemeno

Důsledkem daní vzniká problém jak u prodávající strany, tak i u té kupující. Při zvýšení daní přichází prodávající o užitky a pro kupujícího to znamená vynaložit více nákladů na pořízení určitého statku. Obě strany tržního systému se snaží nalézt rovnováhu, to však většinou končí odchodem nákupčího k jinému substitutu, na který je uvalena nižší sazba daně. Výsledkem je obecné snížení efektu bez náhrady. [9]

5.1.2. Politika daní v ČR

V České republice je daňová politika ovlivněna z ekonomické i politické stránky. Důsledkem je častá změna v legislativě daní, která se v současné době snaží stabilizovat rozpočty ve veřejné správě. Dalším důležitým úkolem daňové legislativy je minimalizovat daňové úniky, které automaticky snižují příjmy ve veřejných rozpočtech. Podstatou vybírání daní je zvýšit příjmy státu a získat tak finanční prostředky na veřejné výdaje. [9]

Soustava daní v České republice obsahuje přímé a nepřímé daně. Přímé daně zdaňují příjmy nebo aktiva poplatníka. Nepřímé daně zdaňují prodej statků a služeb a jsou součástí cen těchto statků a služeb. Poplatník je nucen tuto cenu spolu s daní zaplatit při nákupu. Následně je cena současně s daní odvedena do rozpočtu prostřednictvím plátce. [9]

Tabulka č. 2: Přímé a nepřímé daně daňové soustavy ČR

PŘÍMÉ		NEPŘÍMÉ	
z příjmu	majetkové	všeobecné	výběrové
fyzických osob	z nemovitostí	z přidané hodnoty	spotřební
právnických osob	z pozemků		z uhlovodíkových paliv a maziv
	ze staveb		z lihovin a destilátů
	silniční		z vína
	dědická		z piva
	darovací		z tabákových výrobků
	z převodu nemovitostí		

Zdroj: Vlastní zpracování, informace převzaté z odborné knižní literatury z [10]

Do výběrových daní lze dále zahrnout ekologické daně, jejichž součástí je:

- daň z elektřiny
- daň z plynu
- daň z pevných paliv. [9]

Při prodeji téměř všech kategorií statků a služeb jsou vybírány všeobecné, nebo-li univerzální daně. U některých typů statků a služeb jsou vybírány výběrové daně obdobně nazývané jako selektivní daně. [9]

5.2. Mandatorní výdaje

Mandatorní výdaje tvoří zcela významnou položku výdajů ze státního rozpočtu. [10]

Jsou to takové výdaje, u kterých nemůže dojít ke změně pokud se nezmění i zákon nebo jiné normy práva, které jsou jimi upraveny. [9]

5.2.1. Skladba mandatorních výdajů

Skladba mandatorních výdajů zahrnuje:

a) výdaje pod vlivem zákona, a ty obsahují:

- dávky sociálního zabezpečení
- podporu v nezaměstnanosti
- příspěvek na penzijní připojištění, apod.

b) výdaje upravené jinými právními normami nebo plynoucí ze smluvních dluhů, a ty zahrnují:

- vládní záruky
- podporu úroků z hypotéčních úvěrů
- převod informací, věcí, kapitálu, apod., celosvětovým institucím.

c) tzv. kvazimandatorní výdaje, kam patří:

- mzdy zaměstnanců státní správy
- světová výpomoc plynoucí z členství v mezinárodních organizacích. [9]

První skupina mandatorních výdajů, tedy výdajů dané zákonem tvoří nejrozsáhlejší část výdajů státního rozpočtu. V dílčích letech tvoří cca 52 – 54 % všech výdajů státního rozpočtu a při zahrnutí ostatních částí mandatorních výdajů se dostaneme na cca 82 %. [9]

6. Deficit a dluh státního rozpočtu

Je nutné rozlišit mezi těmito dvěma pojmy. Deficit, nebo-li schodek státního rozpočtu se bere za určité rozpočtové období, přičemž státní dluh je celkový dluh, který by země měla časem uhradit.

Deficit státního rozpočtu vzniká tehdy, když jsou příjmy nižší než výdaje. Příčiny deficitu, nebo-li schodku státního rozpočtu jsou důsledkem nedostatečných příjmů, nebo příliš vysokých výdajů. Nedostatečné příjmy mohou vznikat například v případě nepostačujícího daňového základu nebo při zbytečně vysokých nebo naopak nízkých daňových sazbách, které mohou podněcovat k daňovým únikům. Tato situace však nepatří mezi nejčastější. [9]

Důvody vzniku deficitu lze také rozdílně definovat jako působení aktivních a pasivních faktorů v různých bodech.

Mezi pasivní podněty řadíme:

- a) ekonomickou recesi
- b) růst cen nezbytných surovin
- c) úrok z veřejného závazku.

Mezi aktivní faktory řadíme:

- a) expanzivní daňovou politiku
- b) státní populismus
- c) úsilí o rozdělení dopadu výdajových šoků
- d) úsilí rozložit zátěž z daní do budoucna. [10]

Při úhradě schodku rozpočtu buď půjčkou ze zahraničí, nebo interními půjčkami uvnitř státu dochází ke vzniku státního dluhu. Stát může také vyrovnávat rozpočet tím, že vydává státní obligace nebo státní pokladniční poukázky. [9]

Při vzniku deficitu státního rozpočtu je nutné rozdělit tyto do dvou skupin, a to na:

- a) cyklický schodek, který vzniká obecně důsledkem hospodářské recese, kdy vládní příjmy klesají a zvyšuje se deficit
- b) strukturální, nebo-li cyklicky očištěný deficit, který zbývá po odečtení ekonomických cyklů. [7]

Dále je nutné členit deficit z časového hlediska na:

- a) krátkodobý, který vzniká příčinou krátkodobého nesouladu příjmů a výdajů. V průběhu rozpočtového období se tento deficit považuje za normální jev, neboť na něj působí především sezónní vlivy.
- b) konečný deficit, který vyplývá z ročního hospodaření
- c) tzv. chronický schodek, který je důsledkem více po sobě se opakujících deficitů a představuje střednědobý a dlouhodobý deficit. [14]

Tabulka č. 3: Prohlubování deficitu

PŘÍJMY	VÝDAJE
stagnují	rostou
rostou pomaleji než výdaje	rostou rychleji než příjmy
klesají	rostou
klesají	stagnují
klesají rychleji než výdaje	klesají pomaleji než příjmy

Zdroj: Zpracování i údaje převzaté z odborné knižní literatury z [14]

6.1. Sklony k rozpočtovým schodkům

V současnosti dochází k masivnímu tíhnutí k rozpočtovým deficitům téměř všemi státy.

Je tomu hlavně z těchto důvodů.

- a) Politický a ekonomický populismus, nebo-li tzv. **fiskální iluze**, která vzniká především při volebních kampaních, kdy voliči volí strany, které jim nabízejí nižší daně. Lidé si však nejsou vědomi možných následků své volby, jenž může mít katastrofální dopad na státní rozpočet.

- b) **Redistribuce v čase** znamená přesunutí současných nákladů na budoucí generace. Obyvatelstvo dává přednost využívání nižších daní v přítomné době.
- c) **Vliv lobbistických skupin** na politické strany, které tak získávají větší přízeň a samozřejmě zdroje pro svojí činnost. [5]

6.2. Dopady státního dluhu

Státní dluh a jeho růst patří v současnosti mezi nejdiskutovanější otázky. Jedná se zejména o to jaký vliv má schodkový rozpočet na makroekonomické ukazatele dané země. Dále se řeší problém přenášení tzv. dluhového břemene na budoucí generace a vytěsňování soukromých investic. [9]

Často bývá otázkou, zda je nutné státní dluh splatit. Vzhledem k tomu, že splatné dluhopisy jsou postupně uhrazovány formou emisí nově vzniklých, tak dluh je náhradou výdajů, nebo-li refundován. Jinými slovy, současné závazky jsou nahrazovány novými závazky. Toto může fungovat pouze za předpokladu, že se ekonomika vyvíjí přirozeně a je tedy možné pravidelně splácet úroky z pohledu státu. [9]

6.2.1. Problém vzniku břemene budoucím generacím

- a) V případě financování státního dluhu formou vysokých sazeb daní klesá spotřeba obyvatelstva, a tím i HDP. Omezení prostřednictvím daní se týká současné generace, proto nezasáhne do aktivit příští generace.
- b) Domácí půjčky, které jsou spláceny emisemi státních dluhopisů představují zátěž pro budoucí generace. Tato přítěž bude představovat nižší důchody, než má nyní současné pokolení.
- c) Zahraniční půjčky opět zasáhnou pouze budoucí generaci v důsledku úhrady dluhových služeb. [9]

6.2.2. Problém vytěsňování investic

Je jisté, že při růstu státního deficitu se začínají zajímat o půjčky soukromí investoři a vláda taktéž, a tím roste poptávka. Problém je v tom, že zároveň s růstem schodku roste

i úroková míra, která odrazuje investory od půjček. Při růstu úrokových měr by se musely zároveň zvyšovat i úspory, aby investoři nepřestali mít zájem a poptávali by se neustále. [9]

Existují i další dopady státního dluhu na ekonomiku státu. Může docházet k ovlivňování světového kapitálového trhu tím, že roste celosvětově úroková míra. Na druhou stranu může mít schodek i kladný účinek na ekonomiku tak, že stát začne více šetřit a bude se snažit zvýšit své úspory. [9]

7. Česká republika v Evropské unii

Po splnění tzv. kodaňských kritérií, která byla dohodnuta v roce 1993 v Kodani vstoupila Česká republika 1. května 2004 do Evropské unie. [16]

Maastrichtská smlouva ratifikuje tzv. princip subsidiarity, nebo-li respektování pravomocí organizačně nižších úrovní do vztahů jednotlivých institucí Evropské unie a národních orgánů státní správy. Dle tohoto principu zasahuje Evropská unie jen tehdy, pokud nejsou jednotlivé státy schopny splnit stanovené cíle samostatně. [13]

Maastrichtská kritéria, nebo-li konvergenční kritéria představují podmínku pro každou zemi, která se rozhodne přijmout společnou evropskou měnu euro, a která poté vstoupí do tzv. eurozóny. [17]

Tato kritéria přijmutí můžeme nalézt pod pojmem jako tzv. „*vstupenka do EMU*.“ [18] Zkratka EMU znamená v cizím jazyce European Monetary Union, v české verzi Evropská měnová unie. [18]

Kritéria pro přijetí eura týkající se veřejných financí ČR:

„Deficit veřejných rozpočtů

- *Schodek veřejných financí nesmí přesáhnout 3 % HDP.*

Veřejný dluh

- *Celkový veřejný dluh nesmí překročit 60 % HDP.*“ [19]

Smlouva o Evropském společenství však kritérium schodku veřejných financí ještě zmírňuje. Kdyby členská země nedosáhla těchto hodnot, ale postupně by se k nim přibližovala tak Komise podle článku 104c Smlouvy o založení ES může udělit této zemi

výjimku. Členský stát však musí prokázat, že poměr deficitu veřejných financí klesá a přibližuje se tak k očekávané hodnotě. V případě veřejného dluhu funguje určitá omluva na stejném principu. [5]

8. Rozpočet EU

Plnit cíle a mise je snahou Evropské unie, kterou podepsaly vlády ve smlouvě o Evropské unii. K naplňování záměrů EU slouží různé strategické kroky. Důležitým nástrojem plnění těchto cílů je rozpočet EU, který patří mezi hlavní prostředky fiskální politiky. [5]

Rozpočet Evropské unie se řadí do nadnárodních rozpočtů a nachází se na nejvyšším stupni soustavy veřejných rozpočtů. [11]

Rozpočet Evropské unie každoročně navrhuje Evropská komise a schvaluje ho rozpočtovou autoritou. Mezi rozpočtovou autoritu patří Rada EU a Evropský parlament. Odlišnost evropského rozpočtu od toho českého vězí v zásadě stanovování vyrovnaného rozpočtu, tzn., že příjmy se musejí rovnat výdajům. Dále je důležité, že roční výdaje evropského rozpočtu nesmí překročit zákonem stanovenou hranici, kterou udává víceletý peněžní rámec pro dílčí roky a zároveň nesmí přesáhnout mezní hodnotu vlastních zdrojů, která je stanovena na 1,24 % hrubého národního důchodu (HND) EU. [20]

Finanční rámec EU na delší časové období je představován finanční perspektivou, která funguje na základě dohody mezi Radou Evropy, Evropskou komisí a parlamentem. Pro dohodu mezi těmito institucemi se využívá také pojem interinstitucionální ujednání. Mezi klíčový objekt této dohody patří ústřední rozpočtové přednosti EU. Dále se v dohodě nastavuje již zmiňovaný výdajový strop pro každou individuální prioritu. V zásadě se finanční perspektiva sestavuje na období trvající 5 až 7 let. [21]

8.1. Zásady rozpočtu EU

Pravidlem evropského rozpočtu je dodržování stanovených rozpočtových zásad, mezi které patří tyto:

- a) zásada integrity a loajality zachycení – bezprostředně všechny příjmy a výdaje musí být zakotveny v jednom dokumentu z důvodu efektivní kontroly peněžních zdrojů
  - b) zásada účetní jednotky – v zemích Evropské unie je účetní jednotkou euro
  - c) zásada univerzálnosti – celkové příjmy musí pokrýt celkové výdaje
  - d) zásada hrubého rozpočtu – stanovuje, že jsou veškeré příjmy a výdaje součástí rozpočtu a nejsou dodatečně upravovány
  - e) zásada nepřirazení – tato zásada vyžaduje to, aby nedocházelo k vyčleňování příjmů na uhrazení některých výdajů předem
  - f) zásada striktního nařízení – veškeré přiděly musí být zdůvodněny a přiřazeny k individuálnímu výsledku. Toto pravidlo má napomáhat k omezení nejasností při dílčích fázích rozpočtového procesu.
  - g) zásada patřičného hospodaření s financemi – představuje použití přidělů v souladu se zásadou ekonomiky, prospěchu a působnosti. Ekonomická zásada vyžaduje použití zdrojů ve správném časovém pásmu, množství, kvalitě a za nejvýhodnější ceny. Zásada prospěchu předpokládá, že vztah mezi daným užitekem a výsledkem bude efektivní. Poslední zásada působnosti, nebo-li účinnosti dohlíží na to, zda budou všechny plánované cíle splněny.
  - h) zásada průhlednosti – přikazuje zveřejnit rozpočet společně s dodatkovým rozpočtem do dvou měsíců v Oficiálním věstníku EU prostřednictvím Evropského parlamentu. Dále je nutné zveřejnit konsolidovanou účetní závěrku současně i se zprávou o peněžním řízení, kterou předkládají všechny organizace.
- [22]

8.1.1. Specifičnosti evropského rozpočtu

Mezi specifika rozpočtu EU lze zahrnout:

- a) objem rozpočtu – jedná se o celkovou velikost příjmů a výdajů rozpočtu

- b) omezení schodku – vlivem zásady vyrovnaného rozpočtu dochází k omezování objemu celkových výdajů
- c) systém příjmů – buď existuje možnost vzniku příjmů z vlastních zdrojů nebo mají příjmy podobu příspěvků
- d) systém výdajů – výdaje jsou rozděleny do oblastí
- e) způsob alokace výdajů – forma účelových příspěvků. [5]

8.2. Rozpočtový proces EU

Evropský rozpočet má za úkol připravovat Komise. Následně probíhá proces dohod mezi Komisí, Radou a Parlamentem. V závěru musí odsouhlasit Rada společně s Parlamentem konečnou verzi rozpočtu, která je následně pod kontrolou těchto institucí i Účetním dvorem. [5]

Podrobný přehled o rozpočtovém procesu EU je možné vidět ve schématu v příloze č. 1.

8.3. Příjmy a výdaje evropského rozpočtu

Příjmy v evropském rozpočtu jsou vytvářeny pouze vlastními zdroji. Struktura těchto zdrojů byla v minulosti často obměňována, ale Agenda 2000 je převedla do současné podoby. [5]

Vlastní zdroje EU a jejich režim

Vlastní zdroje Evropské unie jsou součástí příjmů EU. Výše těchto zdrojů je stanovena pro dílčí členské země v tomto evropském rozpočtu pro každý rok. [23]

Vlastní zdroje se skládají z:

- a) tzv. pravidelných, tradičních zdrojů. Do této skupiny lze zahrnout cla z obchodování se třetími zeměmi, která jsou stanovena celními sazebníky. Dále sem patří různé dávky a poplatky týkající se společné instituce na trhu s cukrem. Tradiční zdroje tvoří zhruba 13 % příjmů evropského rozpočtu.
- b) zdroje, jehož součástí je DPH, která dosahuje cca 11 % příjmů Evropské unie
- c) zdroje, který je tvořen HND. Jelikož musí být stanoven rozpočet EU vyrovnaným způsobem, pokládá se tento zdroj za doplňkový, který zabezpečuje dostatečnou výši příjmů potřebných k pokrytí výdajů rozpočtu EU. Zhruba 75 % příjmů evropského rozpočtu představuje tato skupina.

- d) 1,5 % příjmů rozpočtu EU tvořící zbytek obsahuje například přebytek rozpočtu z minulého období, úroky, pokuty, další sankce, atd. [23]

Je důležité, aby při režimu vlastních zdrojů byla dodržována zásada spravedlnosti. Jde o to, aby nenastalo jednostranné rozpočtové zatížení pro některou z členských zemí. [23]

Výdaje evropského rozpočtu

Rozpočtová politika EU uvádí dvě skupiny výdajů:

- 1) platební přiděly – jedná se o přiděly, které přísluší danému rozpočtovému období
- 2) závazkové přiděly – dovolují použít tyto výdaje na splácení závazků ve více letech, nikoliv jen k dílčímu rozpočtovému roku. [5]

Takto rozčleňovat výdaje je důležité z hlediska plánování rozpočtu na příští období a zároveň pro politiku peněžního cílování. [5]

8.4. Úloha České republiky v rozpočtu EU

Vstupem do Evropské unie se Česká republika plně zapojila do rozpočtové politiky EU. Česká republika obdobně jako ostatní členské státy každoročně odvádí část finančních prostředků do evropského rozpočtu. Na oplátku jsou poskytovány České republice z evropského rozpočtu finance například na zemědělství a rozvoj venkova, politiku výzkumu, vývoje, atd., a to v souladu s finančními alokacemi a se schválených ročním rozpočtem. Tzv. čistou pozici ČR vůči EU tvoří bilance čistých výdajů/příjmů ČR vůči evropskému rozpočtu. Čistou pozici České republiky sestavuje a následně zveřejňuje Ministerstvo financí zpravidla za první semestr roku a za celý rozpočtový rok. [24]

Tabulka č. 4: Vývoj čisté pozice ČR vůči rozpočtu EU od roku 2004 do 31. prosince 2011

Platby do rozpočtu EU	<i>2004-2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
	<i>mil. Kč</i>	<i>mil. Kč</i>	<i>mil. Kč</i>	<i>mil. Kč</i>	<i>mil. Kč</i>	<i>mil. Kč</i>
Tradiční VZ (cla)	10 516,80	4 967,60	5 178,00	4 441,20	4 791,50	5 416,19
Zdroj z DPH	11 990,80	5 500,60	5 603,30	4 606,00	4 618,90	5 098,84
Zdroj z HND	56 561,80	21 653,90	24 667,30	26 780,90	27 689,70	31 228,14
Celkové příjmy z rozpočtu EU	95 283,20	47 314,90	59 222,00	78 145,80	85 017,50	72 476,50
Celkové platby do rozpočtu EU	79 069,40	32 122,10	35 448,60	35 828,10	37 100,10	41 743,20
Čistá pozice vůči rozpočtu EU	16 213,80	15 192,80	23 773,40	42 317,70	47 917,40	30 733,40

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [25]

9. Vlastní práce

9.1. Vývoj státního rozpočtu v letech 2004-2012

9.1.1. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2004

Státní rozpočet roku 2004 vycházel z deklarace programu minulé vlády za tehdejšího premiéra Vladimíra Špidly z roku 2002. V tomto roce byly formulovány veškeré cíle rozpočtové politiky za ekonomickou, sociální a kulturní oblast v trvání do roku 2006. V oblasti hospodářské byla stále věnována velká pozornost veřejným financím. [26]

V roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie, jež přineslo některé výhody, ale i nutnost plnění určitých pravidel s tím spojeným. Důsledkem této situace bylo plnohodnotně zařadit příjmy a výdaje týkající se vztahů k rozpočtům EU do státního rozpočtu ČR. [26]

Dále byl v roce 2004 kladen důraz na podporu vzdělanosti, vývoj a výzkum. Předností se tedy stala vzdělanostní ekonomika. [26]

Tabulka č. 5: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2004

Státní rozpočet	Rozpočet 2004 v mld. Kč	
	schválený	skutečný
Příjmy celkem	754,08	769,21
-příjmy z daní a poplatků (daňové příjmy)	422,08	424,69
- DPH	133,40	140,38
- Spotřební daně	84,20	82,79
- DPPO	84,60	85,50
- DPFO	95,20	95,21
- ostatní daně a poplatky (ostatní DP)	24,68	20,81
-pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	292,32	293,30
-nedaňové a ostatní příjmy	39,68	51,21
Výdaje celkem	869,05	862,89
-běžné výdaje	803,23	796,18
-kapitálové výdaje	65,82	66,71
Saldo příjmů a výdajů celkem	-114,97	- 93,68
Podíl schodku státního rozpočtu na HDP	3,4 %	

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [27]

V roce 2004 byly zákonným způsobem schváleny příjmy v hodnotě 754,08 mld. Kč, ve skutečnosti dosáhly příjmy výše 769,21 mld. Kč, tedy o 15,13 mld. Kč více. První zásadní složkou příjmů státního rozpočtu jsou příjmy z daní a poplatků, které představují daňové příjmy. Zahrnují daň z přidané hodnoty, spotřební daně, daň z příjmu právnických

a fyzických osob a v konečné fázi ostatní daně a poplatky, nebo-li ostatní nedaňové příjmy. V roce 2004 byly zákonem schváleny příjmy z daní a poplatků ve výši 422,08 mld. Kč. Ve skutečnosti dosáhly hodnoty o celé 2,61 mld. Kč vyšší, tedy hranice 424,69 mld. Kč. Toto převýšení skutečného rozpočtu nad schváleným rozpočtem u příjmů z daní a poplatků bylo způsobeno především růstem hodnoty DPH a DPPO. Daň příjmu fyzických osob dosáhla plánované výše a spotřební daň nesplnila schválenou výši, tedy skutečné příjmy ze spotřebních daní byly nižší, než se předpokládalo. [26]

K dalšímu snížení došlo u položky ostatních daní a poplatků, kdy stav skutečných nedaňových a ostatních příjmů činil 20,81 mld. Kč oproti tomu schválenému, který byl ve výši 24,68 mld. Kč. K nepatrnému převýšení skutečného stavu státního rozpočtu oproti schválenému došlo i u pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které je další plnohodnotnou složkou příjmů státního rozpočtu. Ve skutečnosti bylo vybráno na pojistném na SZ a příspěvky na SPZ 293,30 mld. Kč, což bylo téměř o 1 mld. Kč více. Velký skok zaznamenala skupina nedaňových a ostatních příjmů, která dosáhla hodnoty 51,21 mld. Kč oproti předpokládané 39,68 mld. Kč. Příčinou bylo zakomponování prostředků z vlastních fondů do příjmů týkající se jednotlivých kapitol, které nebyly původně součástí státního rozpočtu. Samozřejmostí je i to, že toto navýšení je důsledkem plateb z rozpočtu Evropské unie. [26]

Celkové výdaje státního rozpočtu v roce 2004 byly schváleny ve výši 869,05 mld. Kč, ve skutečnosti však došlo k poklesu o celých 6,16 mld. Kč. Toto bylo způsobeno jak kapitálovými výdaji, tak i těmi běžnými výdaji a jejich záměrným spořením. Kapitálové výdaje nepatrně převýšily schválenou hranici téměř o 1 mld. Kč. [26]

Celkové hospodaření státního rozpočtu za rok 2004 dosáhlo schodku (deficitu) ve výši 93,68 mld. Kč, tedy o 15,4 mld. Kč méně než v předchozím roce 2003 a méně o 21,29 mld. Kč, než předpokládal schválený rozpočet. Stav státního rozpočtu v roce 2004 byl tedy oproti roku 2003 úspěšnější a hospodárnější. [26]

9.1.2. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2005

Státní rozpočet v roce 2005 vycházel jako rozpočet na rok 2004 z programové deklarace vlády za premiéra Vladimíra Špidly. [27]

V tomto roce také došlo k reformě rozpočtů veřejné správy a k dalším úsporným opatřením, která byla schválena na základě vládních návrhů. [27]

Prioritou pro rok 2005 se stala opět vzdělanostní ekonomika se zaměřením na vysoké školy a odvody peněžních prostředků na vědu a výzkum. V popředí bylo i financování programů ze vztahu Evropské unie s Českou republikou. [27]

Tabulka č. 6: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2005

Státní rozpočet	Rozpočet 2005 v mld. Kč	
	po změnách vč. RUD*)	skutečný
Příjmy celkem	804,93	866,46
-příjmy z daní a poplatků (daňové příjmy)	441,40	460,43
- DPH	154,30	146,82
- Spotřební daně	94,90	103,63
- DPPO	81,60	100,27
- DPFO	95,50	94,77
- ostatní daně a poplatky (ostatní DP)	15,10	14,94
-pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	314,75	311,18
-nedaňové a ostatní příjmy	48,78	94,84
Výdaje celkem	888,52	922,80
-běžné výdaje	818,96	843,80
-kapitálové výdaje	69,56	79,00
Saldo příjmů a výdajů celkem	-83,59	-56,34
Podíl schodku státního rozpočtu na HDP	1,9 %	

*) RUD = Rozpočtové určení daní

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [27]

Celkové příjmy státního rozpočtu za rok 2005 byly schváleny zákonným způsobem na částku 804,93 mld. Kč po změnách včetně RUD (dále už jen po změnách). Celkové příjmy byly tedy o 50,85 mld. Kč vyšší oproti schváleným celkovým příjmům státního rozpočtu v roce 2004 a o 35,72 mld. Kč vyšší, než činily skutečné celkové příjmy státního rozpočtu v roce 2004. Ve skutečnosti dosáhly celkové příjmy státního rozpočtu v roce 2005 hranice 866,46 mld. Kč, tedy o 61,53 mld. Kč vyšší oproti schválenému rozpočtu po změnách ve stejném roce. [26], [27]

Toto navýšení zapříčinily daňové i nedaňové příjmy. V rámci příjmů z daní a poplatků (daňových příjmů) se na tomto plnění a navýšení podílely zejména spotřební daně, které dosáhly hodnoty 103,63 mld. Kč a dokázaly tak navýšit celkové příjmy oproti roku 2004, kdy ani schválené plnění nedocílily. Oproti tomu daň z přidané hodnoty v roce 2005 ztratila a nedosáhla ani schválené hranice po změnách a zastavila se na hodnotě

146,82 mld. Kč, tedy téměř o 8 mld. Kč nižší, než bylo po změnách naplánováno. Další složka, která se podílela na navýšení skutečného rozpočtu nad schváleným plněním po změnách, byla daň z příjmu právnických osob, která dosáhla výše 100,27 mld. Kč, tedy téměř o 19 mld. Kč více, než bylo po úpravách očekáváno. Ve srovnání s rokem 2004 si vedla DPPO v roce 2005 o něco lépe. Zatímco v roce 2004 dosáhla téměř skutečná hodnota daně z příjmu fyzických osob očekávaného plnění, v roce 2005 už tomu tak nebylo. Skutečná výše DPFO činila v roce 2005 94,77 mld. Kč, tedy téměř o 1 mld. Kč méně, než se předpokládalo po úpravách. Rapidní nárůst zaznamenaly i nedaňové a ostatní příjmy, které navýšily skutečné příjmy státního rozpočtu o 46,06 mld. Kč z důvodu plynutí peněžních prostředků do příjmů státního rozpočtu ze vztahů s Evropskou unií. [27]

Celkové skutečné výdaje státního rozpočtu v roce 2005 dosáhly výše 922,80 mld. Kč, přestože bylo po změnách očekáváno, že budou plněny ve výši 888,52 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2004 nebyla výdajová stránka rozpočtu v roce 2005 nijak příznivá, protože v roce 2004 byla skutečná výše výdajů státního rozpočtu nižší než ta očekávaná. Důvodem nepříznivého stavu výdajů státního rozpočtu v roce 2005 byl stejně tak jako u příjmové stránky převod peněžních prostředků do příjmové stránky kapitol z rezervních fondů, kde bylo povoleno čerpání financí nad rámec rozpočtů kapitol, které dosáhly výše 21,8 mld. Kč. Další příčinou růstu skutečné výše odvodů bylo uskutečnění státních záruk v hodnotě 21,9 mld. Kč. Bez těchto skutečností by činily výdaje státního rozpočtu v tomto období o téměř 45 mld. Kč méně. [26], [27]

Běžné výdaje, které jsou součástí výdajové stránky státního rozpočtu, dosáhly v roce 2005 výše 843,80 mld. Kč, tedy téměř o 25 mld. Kč více, než bylo po úpravách plánováno. Tento růst tradičně zapříčinily sociální dávky, které činily 326,00 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2004 dopadl rok 2005 s ohledem na běžné výdaje opět hůře. Co se týče kapitálových výdajů, tak ty převýšily plánované plnění po změnách o necelých 10 mld. Kč. [26], [27]

Skutečná hodnota mandatorních výdajů činila 471,7 mld. Kč, což značí zvýšení o 18,5 mld. Kč oproti roku 2004. [26], [27]

Celkovým výsledkem hospodaření v roce 2005 byl opět schodek (deficit) ve výši 56,34 mld. Kč, který však byl nižší než očekávaný výsledek (schodek) po změnách, a to o 27,25 mld. Kč. Výsledný efekt hospodaření byl tedy úspěšnější a schodek nižší než

v roce 2004, a to o 37,34 mld. Kč. Podíl schodku státního rozpočtu na HDP byl v roce 2005 1,9 %, což bylo o 1,5 % méně než v roce 2004. [26], [27]

9.1.3. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2006

Stejně jako v roce 2004 a 2005 vycházel státní rozpočet roku 2006 z programové deklarace tehdejší vlády za premiéra Vladimíra Špidly z roku 2002 a z reformy rozpočtů veřejné správy. [28]

Důraz byl kladen na financování programů České republiky a Evropské unie, výdaje na výzkum a vývoj a na sociální (důchody) a zaměstnaneckou politiku. [28]

Tabulka č. 7: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2006

Státní rozpočet	Rozpočet 2006 v mld. Kč	
	po změnách	skutečný
Příjmy celkem	889,36	923,06
-příjmy z daní a poplatků (daňové příjmy)	473,25	469,19
- DPH	156,70	153,52
- Spotřební daně	118,90	112,56
- DPPO	88,00	95,47
- DPFO	92,30	91,59
- ostatní daně a poplatky (ostatní DP)	17,35	16,06
-pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	336,32	333,70
-nedaňové a ostatní příjmy	79,79	120,17
Výdaje celkem	973,07	1 020,64
-běžné výdaje	876,77	915,34
-kapitálové výdaje	96,30	105,30
Saldo příjmů a výdajů celkem	-83,71	-97,58
Podíl schodku státního rozpočtu na HDP	3,0 %	

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [28]

Skutečné celkové příjmy státního rozpočtu v roce 2006 činily 923,06 mld. Kč, což je více, než bylo původně naplánováno po úpravách, a to o 33,7 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2005 byl v roce 2006 schválený rozpočet po změnách navýšen téměř o 85 mld. Kč a vzrostly meziročně i skutečné celkové příjmy, a to téměř o 57 mld. Kč. [27], [28]

Skutečné daňové příjmy státního rozpočtu v roce 2006 nedosáhly plánovaného rozpočtu po změnách. Důvodem byl pokles skutečných příjmů z DPH, spotřebních daní, DPFO i ostatních daní a poplatků pod plánovanou hranici. Ke zvýšení nad předpokládanou výši po změnách došlo pouze u daně z příjmu právnických osob. Příjmy z daní a poplatků, nebo-li daňové příjmy dosáhly skutečné hodnoty 469,19 mld. Kč

oproti plánované hodnotě po úpravách, 473,25 mld. Kč. Poprvé tak došlo k neplnění státního rozpočtu u daňových příjmů od období vstupu České republiky do Evropské unie. K dalšímu neplnění příjmů státního rozpočtu došlo u nadcházející položky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, kdy ve skutečnosti činily tyto příjmy 333,70 mld. Kč. [28]

Jediná složka, která zaznamenala velký rozdíl skutečné hodnoty oproti očekávané hodnotě po změnách, byla skupina ostatních a nedaňových příjmů, která se zastavila ve výši 120,17 mld. Kč, tedy o 40,38 mld. Kč vyšší, než se po úpravách předpokládalo. Příčinou byly nevyužité finanční prostředky na „povodně 2006“ a jiné. [28]

Celková skutečná hodnota výdajů státního rozpočtu v roce 2006 byla 1 020,64 mld. Kč, kdy došlo k velkému navýšení naplánovaného rozpočtu výdajové stránky po změnách, a to o 47,57 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2005 došlo v roce 2006 k velkému navýšení skutečné hodnoty výdajů státního rozpočtu, a to téměř o 98 mld. Kč, což zapříčinily jak běžné, tak i kapitálové odvody. [27], [28]

Skrytým důvodem byl převod z příjmu kapitol do rezervních fondů a uskutečnění státních záruk, které však neměly vliv na schodek státního rozpočtu, neboť se objevily i v příjmové stránce. [28]

Pravým důvodem růstu skutečných výdajů státního rozpočtu v roce 2006 bylo předčasné splacení posledního dílu závazku vůči České národní bance, týkající se konsolidace a stabilizace bankovního úseku z roku 1997, který byl uhrazen z finančních prostředků výnosu z vydání dluhopisů ve výši 14,00 mld. Kč. Dále byl splacen i závazek Ministerstva financí vůči ČNB, též z výnosu emise dluhopisů ve výši 1,2 mld. Kč, jež vznikl nevyváženým vyrovnáním postoupení pohledávky vůči Národní bance Slovenska. V případě neuskutečnění těchto operací by celkové výdaje byly nižší a činily by cca 958,5 mld. Kč. [28]

Jak v případě běžných, tak i kapitálových výdajů došlo v roce 2006 k nesplnění očekávané hranice výdajů státního rozpočtu po úpravách. Skutečné běžné výdaje dosáhly hodnoty 915,34 mld. Kč oproti plánované 876,77 mld. Kč po změnách, došlo tedy k navýšení téměř o 39 mld. Kč. Důvodem byl opět růst výdajů v rámci sociálních dávek, které dosáhly skutečné výše 354,50 mld. Kč. Skutečné kapitálové výdaje převýšily plnění

po úpravách o 9 mld. Kč. Ve srovnání s minulým rokem se plánované plnění rozpočtu po změnách a skutečná hodnota běžných i kapitálových výdajů navýšila. [27], [28]

Skutečné mandatorní výdaje dosáhly v roce 2006 hodnoty 523,2 mld. Kč, což je o 51,4 mld. Kč více než v minulém roce. [27], [28]

Celkový výsledek hospodaření státního rozpočtu za rok 2006 skončil opět schodkem (deficitem) ve skutečné výši 97,58 mld. Kč oproti očekávanému plnění schodku po změnách ve výši 83,71 mld. Kč. Poprvé od vstupu ČR do EU převýšil skutečný deficit ten plánovaný po úpravách. Ve srovnání s rokem 2005 došlo k navýšení skutečné výše schodku téměř o 41 mld. Kč. Důvodem tohoto propadu státního rozpočtu byly již zmiňované situace v rámci celkových výdajů státního rozpočtu. Došlo i k navýšení podílu schodku státního rozpočtu na HDP o 1,1 % v porovnání s rokem 2005. [27], [28]

9.1.4. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2007

Výchozím programem přípravy státního rozpočtu na rok 2007 byla reforma veřejných rozpočtů s cílem minimalizace schodku rozpočtů veřejné správy. Další krok, kterému byla věnována pozornost byl střednědobý plán státního rozpočtu České republiky na rok 2007, 2008 a 2009. Důležitým východiskem bylo zaměření se při přípravě státního rozpočtu na odhad budoucích hodnot skutečného průběhu základních makroekonomických ukazatelů do roku 2009, které má na starosti Ministerstvo financí ČR. [29]

Tabulka č. 8: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2007

Státní rozpočet	Rozpočet 2007 v mld. Kč	
	po změnách	skutečný
Příjmy celkem	965,97	1 025,88
-příjmy z daní a poplatků (daňové příjmy)	516,90	533,51
- DPH	163,60	166,63
- Spotřební daně	131,30	131,59
- DPPO	107,50	114,75
- DPFO	98,10	102,14
- ostatní daně a poplatky (ostatní DP)	16,40	18,40
-pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	354,95	367,14
-nedaňové a ostatní příjmy	94,12	125,23
Výdaje celkem	1 057,85	1 092,27
-běžné výdaje	955,11	976,75
-kapitálové výdaje	102,74	115,53
Saldo příjmů a výdajů celkem	-91,88	-66,39
Podíl schodku státního rozpočtu na HDP	1,9 %	

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [29]

Skutečné celkové příjmy státního rozpočtu činily v roce 2007 1 025,88 mld. Kč, které přesáhly plánované plnění po úpravách o 59,91 mld. Kč. V porovnání s rokem 2006, kdy došlo též k navýšení skutečné hodnoty oproti změněnému plnění, se navíc na tomto úspěchu v roce 2007 podílely všechny složky daňových příjmů státního rozpočtu. V roce 2007 téměř ve všech případech daňových příjmů došlo k neplnění plánovaných příjmů po změnách. Skutečná hodnota daňových příjmů činila 533,51 mld. Kč, tedy přesáhla očekávanou hodnotu těchto příjmů po změnách o 16,61 mld. Kč. Největší zásluhu však měla daň z příjmu právnických osob, která dosáhla skutečné hodnoty 114,75 mld. Kč oproti změněné plánované hodnotě 107,50 mld. Kč a daň z příjmu fyzických osob, kde skutečná výše činila 102,14 mld. Kč oproti plánované výši po změnách, 98,10 mld. Kč. [28], [29]

Nedaňové a ostatní příjmy státního rozpočtu převýšily schválený rozpočet po změnách a jejich skutečná výše činila 125,23 mld. Kč, tudíž byla o 31,11 mld. Kč vyšší. Jedním z důvodů byl opět převod peněžních prostředků z rezervních fondů OSS (organizačních složek státu) do příjmů kapitol ve výši 37,8 mld. Kč, kdy od roku 2006 došlo k navýšení skutečné hodnoty o 1,6 mld. Kč. Oproti tomu došlo ke sníženému plnění přijatých transferů z Evropské unie, které činily téměř 39 mld. Kč. [28], [29]

Skutečná hodnota celkových výdajů státního rozpočtu za rok 2007 dosáhla hranice 1 092,27 mld. Kč, tedy více o 34,42 mld. Kč, než bylo po úpravách předpokládáno. Obdobně jako v roce 2006 došlo k neplnění naplánovaných výdajů po změnách a došlo tak k navýšení celkových výdajů, ale ne tak razantně jako v předcházejícím roce. Položky, které však v konečném důsledku neměly vliv na výsledek hospodaření, tedy na schodek státního rozpočtu, byly zmiňovány i v rámci příjmů, představovaly opět převody finančních prostředků z rezervních fondů do příjmu kapitol ve výši 37,8 mld. Kč a uskutečnění státních záruk ve výši 8,4 mld. Kč. [28], [29]

Skutečná výše běžných výdajů byla také vyšší než naplánované plnění po změnách, a to o 21,64 mld. Kč vlivem vysokých sociálních dávek ve výši 386,4 mld. Kč, tedy o něco více než v roce 2006. Došlo k nárůstu i kapitálových výdajů, kdy skutečná výše dosáhla hodnoty 115,53 mld. Kč oproti upravované předpokládané hodnotě 102,74 mld. Kč a zároveň byla skutečná hodnota vyšší o 10,23 mld. Kč v porovnání se skutečnými kapitálovými výdaji v roce 2006. [28], [29]

Nárůst celkových výdajů zapříčinily obdobně jako v minulých obdobích mandatorní výdaje, které dosáhly skutečné výše 554,5 mld. Kč a předčily tak skutečné mandatorní výdaje v roce 2006 o 31,3 mld. Kč. [28], [29]

Celkový výsledek hospodaření státního rozpočtu za rok 2007 skončil opět schodkem ve výši 66,39 mld. Kč oproti předpokládanému schodku po úpravách ve výši 91,88 mld. Kč, tudíž došlo k nadprůměrnému plnění a ke snížení skutečného schodku oproti tomu schválenému po změnách, a to o 25,49 mld. Kč. Výsledek hospodaření státního rozpočtu za rok 2007 byl tedy relativně úspěšný a oproti roku 2006 došlo ke snížení skutečného schodku o 31,19 mld. Kč, zejména kvůli vysokému plnění příjmů z daní a poplatků (daňových příjmů). Podíl schodku státního rozpočtu za rok 2007 na HDP klesl v porovnání s rokem 2006 o 1,1 %. [28], [29]

9.1.5. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2008

Programovým východiskem pro plnění státního rozpočtu na rok 2008 bylo provedení následujících kroků. Nezbytné bylo zmrazit veškeré přijímání zákonů, jež měly zvyšovat mandatorní výdaje. Dalším krokem bylo snížit podíl současných mandatorních výdajů na celkových odvodech státního rozpočtu v trvání do roku 2010, a to pod hranici 50 %. Nezbytným cílem bylo snižování stavu zaměstnanců státní správy, taktéž v trvání do roku 2010 alespoň o 3 % ročně, apod. [30]

Rozpočtovými prioritami pro rok 2008 bylo snížení deficitu státního rozpočtu, a tím zadlužování České republiky, zpomalení růstu mandatorních výdajů, nastolení vhodného daňového aparátu podporujícího ekonomický vývoj, zaměření se na rodiny s dětmi, na sociální citění vůči neaktivní části obyvatelstva, tzn. k důchodcům, studentům a plnění povinností vůči vztahům s Evropskou unií a využívání přidělených dotací. [30]

Tabulka č. 9: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2008

Státní rozpočet	Rozpočet 2008 v mld. Kč	
	po změnách	skutečný
Příjmy celkem	1 044,10	1 063,94
-příjmy z daní a poplatků (daňové příjmy)	551,30	544,39
- DPH	191,90	177,82
- Spotřební daně	134,80	125,54
- DPPO	117,90	127,17
- DPFO	90,20	94,96
- ostatní daně a poplatky (ostatní DP)	16,50	18,91
-pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	387,05	385,50
-nedaňové a ostatní příjmy	105,75	134,05
Výdaje celkem	1 115,45	1 083,94
-běžné výdaje	996,07	978,91
-kapitálové výdaje	119,39	105,03
Saldo příjmů a výdajů celkem	-71,35	-20,00
Podíl schodku státního rozpočtu na HDP	0,5 %	

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [30]

Skutečný stav celkových příjmů státního rozpočtu za rok 2008 činil 1 063,94 mld. Kč. Původně bylo po úpravách očekáváno plnění v hodnotě 1 044,10 mld. Kč, tedy došlo ke zvýšení celkových příjmů téměř o 20 mld. Kč. Meziročně vzrostly skutečné celkové příjmy státního rozpočtu v roce 2008 oproti roku 2007 o 38,06 mld. Kč. Z pohledu daňových příjmů nedošlo k plánovanému plnění po úpravách a zastavilo se na hodnotě 544,39 mld. Kč. V porovnání s předešlým rokem došlo ke zvýšení skutečných daňových příjmů o 10,88 mld. Kč. Neplnění schválených daňových příjmů v roce 2008 zapříčinilo DPH a také spotřební daně, které nesplnily stanovenou hranici po změnách, a to v rámci DPH o 14,09 mld. Kč a u spotřebních daní téměř o 10 mld. Kč. Ostatní složky příjmů z daní překročily očekávanou hodnotu po úpravách tou skutečnou. Příjmy z pojistného na sociální zabezpečení nedosáhly změněného plnění pouze o 1,55 mld. Kč. [29], [30]

K vysokému navýšení došlo u skutečné hodnoty nedaňových a ostatních příjmů oproti schválenému plnění po změnách o 28,3 mld. Kč a došlo i k meziročnímu vzrůstu skutečné hodnoty téměř o 9 mld. Kč. Důvodem byly opět převody prostředků z rezervních fondů OSS do příjmů kapitol a jiné. Znovu ve srovnání s rokem 2007 došlo k nižšímu plnění přijatých transferů z Evropské unie ve výši 34,5 mld. Kč. Další příčinou navýšení byl převod přebytku hospodaření systému důchodového pojištění v hodnotě 9,9 mld. Kč. [29], [30]

Skutečná výše celkových výdajů státního rozpočtu v roce 2008 činila 1 083,94 mld. Kč a byla nižší než schválené plnění po změnách o 31,51 mld. Kč a meziročně poklesla o 8,33 mld. Kč. Co se týká běžných výdajů a jejich skutečné výše, ty nebyly plněny na 100 % o 17,16 mld. Kč, což představovalo úspěch, protože ve srovnání s předcházejícím rokem došlo k přesahu, a tím ke zvýšení celkových výdajů. Největší podíl na běžných výdajích měly tradičně sociální dávky ve výši 400,9 mld. Kč při meziročním zvýšení o 14,5 mld. Kč. Kapitálové výdaje byly na tom podobně, jejich skutečná výše také nesplnila schválené plnění po úpravách a činila tak 105,03 mld. Kč oproti nastaveným 119,39 mld. Kč. [29], [30]

Mandatorní výdaje opět rostly, ale nezpříčinily tak mimořádný růst celkových výdajů státního rozpočtu. Jejich výše se ustálila na částce 581,8 mld. Kč a meziročně vzrostla o 27,3 mld. Kč. [29], [30]

Celkový výsledek hospodaření státního rozpočtu v roce 2008 skončil tradičně schodkem, avšak ve skutečné výši pouze 20 mld. Kč oproti 71,39 mld. Kč stanoveným po úpravách. Meziročně došlo k poklesu skutečné hodnoty schodku o 46,39 mld. Kč. Rok 2008 byl tedy z ekonomického pohledu relativně úspěšný. [29], [30]

9.1.6. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2009

Výchozím programem pro přípravu státního rozpočtu na rok 2009 bylo dodržení následujících kroků. Cílem bylo plnění primárních úkolů ze sektoru veřejných rozpočtů, a to potřeba udržovat podíl deficitu na HDP pod hranicí 3 % a neustále ji snižovat. Dalším krokem bylo provedení střednědobého výhledu státního rozpočtu na rok 2009 a 2010 a predikovat základní makroekonomické ukazatele na budoucí roky. [31]

Tabulka č. 10: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2009

Státní rozpočet	Rozpočet 2009 v mld. Kč	
	po změnách	skutečný
Příjmy celkem	1 131,80	974,61
-příjmy z daní a poplatků (daňové příjmy)	595,52	485,36
- DPH	194,10	176,72
- Spotřební daně	143,90	123,84
- DPPO	130,30	83,34
- DPFO	107,20	85,65
- ostatní daně a poplatky (ostatní DP)	20,02	15,82
-pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	396,68	347,86
-nedaňové a ostatní příjmy	139,60	141,39
Výdaje celkem	1 184,57	1 167,01
-běžné výdaje	1 050,03	1 033,84
-kapitálové výdaje	134,54	133,16
Saldo příjmů a výdajů celkem	-52,77	-192,39
Podíl schodku státního rozpočtu na HDP	5,3 %	

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [31]

Skutečná výše celkových příjmů státního rozpočtu v roce 2009 činila 974,61 mld. Kč a nesplnila tak stanovené upravené plnění o 157,19 mld. Kč. Oproti roku 2008 tedy poklesly celkové příjmy státního rozpočtu o 89,33 mld. Kč. Důvodem tohoto poklesu bylo neplnění všech skupin a podskupin celkových příjmů, vyjma složky nedaňových a ostatních příjmů. V rámci daňových příjmů se na tomto neplnění a meziročním poklesu zúčastnily všechny složky tzv. „velkých“ daní představující DPH, které dosáhlo skutečné hodnoty 176,72 mld. Kč a meziročně tak pokleslo 1,1 mld. Kč, spotřební daně, které nesplnily schválené plnění po úpravách o 20,06 mld. Kč a meziročně obdobně poklesly o 1,7 mld. Kč. V porovnání s rokem 2008 došlo ke snížení skutečné hodnoty i u daní z příjmu právnických a fyzických osob, a to u DPPO o 43,83 mld. Kč a u DPFO o 9,31 mld. Kč. V roce 2009 nesplnila DPPO schválené plnění po změnách o 46,96 mld. Kč u DPFP nedosáhla upravené očekávané hranice o 21,55 mld. Kč. [30], [31]

Obdobným způsobem nedošlo k plnění ani další skupiny celkových příjmů pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, a to téměř o 49 mld. Kč. [31]

Jak již bylo zmíněno výše, jediná skupina, která zaznamenala schválené plnění po změnách a jeho navýšení, byla složka ostatních a nedaňových příjmů, která přesáhla toto plnění o 1,79 mld. Kč a zastavila se tak na hodnotě 141,39 mld. Kč. Meziročně

vzrostly skutečné nedaňové a ostatní příjmy o 7,34 mld. Kč. Důvodem byly tradiční převody peněžních prostředků z rezervních fondů OSS do příjmů kapitol veřejné pokladní správy státního rozpočtu nad rámec rozpočtu. Tyto finanční prostředky byly přiděleny na minimalizaci deficitu rozpočtu státní správy ve skutečné výši 31,7 mld. Kč. Dále došlo k odvodu peněžních prostředků z rezervních fondů v rámci příjmů do kapitol v hodnotě 6,3 mld. Kč, jež byly obdobně nad rámec rozpočtu. Oproti tomu opět došlo k nižšímu plnění přijatých transferů ze vztahů s Evropskou unií ve výši 59,6 mld. Kč a jiné. [30], [31]

Skutečná hodnota celkových výdajů v roce 2009 představovala výši 1 167,01 mld. Kč, současně nesplnila upravenou schválenou hodnotu 1 184,57 mld. Kč a meziročně vzrostla o 83,07 mld. Kč. Důvodem neplnění a snížení celkových výdajů byly úspory jak na straně běžných, tak i na straně kapitálových výdajů. V rámci běžných výdajů došlo k meziročnímu růstu o 54,93 mld. Kč a činily tak 1 033,84 mld. Kč. Opět největší podíl na tomto vzrůstu měly sociální dávky, které dosáhly hodnoty 429,3 mld. Kč a v porovnání s rokem 2008 vzrostly o 28,4 mld. Kč. Kapitálové výdaje také nedosáhly daného plnění po změnách a jejich skutečná hodnota činila 133,16 mld. Kč a obdobně jako u běžných výdajů došlo k jejich meziročnímu růstu o 28,1 mld. Kč. [30], [31]

Mandatorní výdaje sice meziročně vzrostly o 40,2 mld. Kč a dosáhly hodnoty 622,00 mld. Kč, ale jejich podíl na celkových výdajích se oproti roku 2008 snížil. [30], [31]

Celkový výsledek hospodaření státního rozpočtu v roce 2009 skončil schodkem ve výši 192,39 mld. Kč, ačkoliv byl schodek po úpravě nastaven na hodnotu 52,77 mld. Kč. Meziročně došlo ke zvýšení schodku o 172,39 mld. Kč, což se dá popsat jako velmi nepříznivý výsledek hospodaření státního rozpočtu tohoto roku. Důvodem tohoto neblahého výsledku bylo výše zmíněné neplnění položek daní z příjmů fyzických i právnických osob a příjmů na SZ, které skončilo velikým rozdílem mezi schváleným rozpočtem po úpravách a skutečným rozpočtem. Podíl schodku státního rozpočtu za rok 2009 na HDP činil 5,3 %, jež představoval meziroční růst o 4,8 %. [30], [31]

Důvodem neúspěšného hospodaření státního rozpočtu v tomto roce byla propukající celosvětová hospodářská krize.

9.1.7. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2010

Východiskem pro přípravu státního rozpočtu na rok 2010 bylo stanovení odvodového rámce na toto období a rok 2011 dle Poslanecké sněmovny. Opět byl stanoven střednědobý výhled státního rozpočtu ČR na rok 2010 a 2011 a predikce nejdůležitějších makroekonomických indikátorů v trvání do roku 2012 podle ukazatelů z roku 2010 a jiná východiska. [32]

Tabulka č. 11: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2010

Státní rozpočet	Rozpočet 2010 v mld. Kč	
	po změnách	skutečný
Příjmy celkem	1 055,18	1 000,38
-příjmy z daní a poplatků (daňové příjmy)	534,74	508,02
- DPH	188,60	187,82
- Spotřební daně *)	141,10	130,86
- DPPO	100,30	86,30
- DPFO	88,30	87,49
- ostatní daně a poplatky (ostatní DP)	16,44	15,55
-pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	367,13	355,84
-nedaňové a ostatní příjmy	153,32	136,52
Výdaje celkem	1 218,09	1 156,79
-běžné výdaje	1 064,51	1 026,57
-kapitálové výdaje	153,58	130,22
Saldo příjmů a výdajů celkem	-162,91	-156,42
Podíl schodku státního rozpočtu na HDP	4,3 %	

*) včetně energetických daní

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [32]

Skutečná výše celkových příjmů státního rozpočtu v roce 2010 dosáhla hranice 1 000,38 mld. Kč, která opět jako v roce 2009 nenaplnila očekávání celkových příjmů po změnách. V roce 2010 došlo k neplnění předpokládaného stavu po úpravách o 54,8 mld. Kč. Meziročně došlo k nárůstu skutečných celkových příjmů o 25,77 mld. Kč. Důvodem bylo nesplnění upraveného schváleného plnění všech složek celkových příjmů. Daňové příjmy dosáhly skutečné hodnoty 508,02 mld. Kč, tedy o 26,72 mld. Kč nižší, než se očekávalo při schvalování rozpočtu po změnách. Meziročně došlo k nárůstu daňových příjmů o 22,66 mld. Kč. Na zvýšení těchto položek celkových příjmů v porovnání s rokem 2009 se podílely složky DPH a spotřebních daní. [31], [32]

V roce 2010 dosáhla položka DPH skutečné hodnoty 187,82 mld. Kč oproti plánované hodnotě po změnách, která činila 188,60 mld. Kč, a proto nedosáhla stanoveného plnění po úpravách téměř o 1 mld. Kč. Nejvyšší rozdíl mezi schváleným plněním po změnách a skutečnou hodnotou zaznamenala položka daně z příjmu právnických osob, a to o 14 mld. Kč, což byl menší rozdíl v porovnání s rokem 2009, kdy položka DPPO nenaplnila očekávanou výši po úpravách o 46,96 mld. Kč. Ostatní složky za rok 2010, které nesplnily schválený rozpočet daňových příjmů po změnách, nedosáhly této hodnoty maximálně o 2 mld. Kč. [31], [32]

Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti obdobně nedosáhly stanovené výše po změnách, a to o 11,29 mld. Kč a meziročně se zvýšila jejich skutečná hodnota téměř o 8 mld. Kč. Důvodem nesplnění upravené rozpočtové výše se stala zejména hospodářská krize, která zapříčinila zvýšení míry registrované zaměstnanosti a pokles objemu mezd. [31], [32]

V případě nedaňových a ostatních příjmů, které také nesplnily měněný rozpočtový stav a dosáhly hodnoty 136,52 mld. Kč, poklesla skutečná hodnota celkových příjmů. V porovnání s rokem 2009 došlo k meziročnímu poklesu skutečné hodnoty nedaňových a ostatních příjmů téměř o 5 mld. Kč. Příčinou bylo zákonem schválené převedení peněžních prostředků ve výši 31,7 mld. Kč z rezervních fondů OSS do příjmu kapitoly veřejné pokladní správy. Dalším důvodem tohoto meziročního poklesu byla výše 3,6 mld. Kč, která byla přidělena na souvztažné navyšování obou stran státního rozpočtu, příjmů a výdajů, aniž by tyto operace měly vliv na schodek státního rozpočtu v roce 2010. V případě neuskutečnění těchto zásahů by zejména kvůli příjmům z transakcí z Evropskou unií došlo k navýšení ostatních a nedaňových příjmů, které by poté činily cca 30 mld. Kč. [31], [32]

Skutečná výše celkových výdajů za rok 2010 dosáhla hranice 1 156,79 mld. Kč a splnila tak rozpočtovou výši po změnách a ještě snížila celkové výdaje o 61,3 mld. Kč. Meziroční situace značila pokles skutečné hodnoty celkových výdajů o 10,22 mld. Kč. Běžné výdaje dosáhly skutečné hodnoty 1 026,57 mld. Kč a splnily tak upravenou očekávanou výši a zároveň snížily celkové výdaje o 37,94 mld. Kč. Došlo k meziročnímu poklesu skutečné výše běžných výdajů o 7,27 mld. Kč. Největší podíl na běžných výdajích měly tradičně sociální dávky, které činily 430,9 mld. Kč, jež se v porovnání s předchozím rokem zvýšily

o 1,6 mld. Kč. Kapitálové výdaje dosáhly skutečné hodnoty 130,22 mld. Kč, které obdobně dosáhly stanovené výše po změnách a zapříčinily pokles celkových výdajů o 23,36 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2009 došlo k poklesu skutečných kapitálových výdajů o 2,9 mld. Kč. [31], [32]

Na rozdíl od předchozího roku došlo k nárůstu mandatorních výdajů, které dosáhly skutečné hodnoty 628,1 mld. Kč a v porovnání s rokem 2009 vzrostly o 6,1 mld. Kč. I jejich podíl na celkových výdajích vzrostl. Na tomto růstu se podílely zejména dávky důchodového pojištění nebo platba zdravotního pojištění státem. [31], [32]

Celkový výsledek hospodaření státního rozpočtu 2010 skončil schodkem, a to ve výši 156,42 mld. Kč, který byl nižší než se po změnách předpokládalo, a to o 6,49 mld. Kč. V porovnání s rokem 2009 došlo i k poklesu skutečné hodnoty schodku o 35,97 mld. Kč. Rozpočtová výše schodku nebyla překročena, i když všechny složky celkových příjmů nebyly maximálně plněny, i tak se dá poznamenat, že výsledek hospodaření byl relativně úspěšný a úsporné plány byly plněny. Podíl skutečného schodku státního rozpočtu v roce 2010 na HDP činil 4,3 %, tedy o 1 % méně než v roce 2009. [31], [32]

9.1.8. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2011

Východiskem pro přípravu státního rozpočtu na rok 2011 bylo znovu programové prohlášení vlády a sestavení střednědobého výdajového rámce na rok 2011. Jelikož při projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu na rok 2010 Poslanecká sněmovna nesestavila střednědobé výdajové rámce na období roků 2011 a 2012, bylo nutné využít výdajový rámec, jež byl stanoven při přípravě návrhu státního rozpočtu na rok 2009. Dále byly opět predikovány základní makroekonomické ukazatele do roku 2011 Ministerstvem financí České republiky. [33]

Je nutné podotknout určitou změnu, která nastala v prvním čtvrtletí roku 2011, kdy byl schválen zákon, který měnil dosavadní zákon o státním rozpočtu České republiky na rok 2011. Do tohoto nového zákona byl vměstnán zákon, který nakazuje určitá povinná pravidla při podpoře těch uživatelů, kteří využívají obnovitelné zdroje energie. Automaticky tedy došlo k navýšení příjmů i výdajů státního rozpočtu bez vlivu na výsledek hospodaření – schodek. [33]

Tabulka č. 12: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2011

Státní rozpočet	Rozpočet 2011 v mld. Kč	
	po změnách*)	skutečný
Příjmy celkem	1 074,83	1 012,76
-příjmy z daní a poplatků (daňové příjmy)	543,16	523,43
- DPH	195,10	191,89
- Spotřební daně **)	140,80	139,21
- DPPO	84,00	82,30
- DPFO	101,50	90,61
- ostatní daně a poplatky (ostatní DP)	21,76	19,41
-pojistné na SZ a příspěvek na SPZ	373,29	366,82
-nedaňové a ostatní příjmy	158,37	122,51
Výdaje celkem	1 210,01	1 155,53
-běžné výdaje	1 084,43	1 036,65
-kapitálové výdaje	125,58	118,87
Saldo příjmů a výdajů celkem	-135,18	-142,77
Podíl schodku státního rozpočtu na HDP	3,8 %	

*) rozpočet včetně zákona č. 97/2011 Sb., jímž dochází ke změně zákona č. 433/2010 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2011

**) včetně energetických daní a včetně odvodu z elektřiny ze slunečního záření od roku 2011

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [33]

Skutečná hodnota celkových příjmů státního rozpočtu za rok 2011 dosáhla výše 1 012,76 mld. Kč, tedy opět nesplnila rozpočtovou výši po změnách o 62,07 mld. Kč a meziročně vzrostla o 12,4 mld. Kč. Obdobně jako v minulém roce nesplnily složky celkových příjmů schválenou hranici po úpravách. Daňové příjmy dosáhly skutečné hodnoty 523,43 mld. Kč oproti 543,16 mld. Kč očekávané, jež byla měněna. V porovnání s rokem 2010 došlo k navýšení skutečné hodnoty daňových příjmů o 15,41 mld. Kč. Na meziroční růst měly vliv spotřební daně, zejména kvůli energetickým daním a odvodům z elektřiny ze slunečního záření a DPH. V porovnání s předešlým rokem zaznamenala pokles položka DPPO o 4 mld. Kč. [32], [33]

Největší podíl na nesplnění stanovené výše daňových příjmů po úpravách, a tím současném snížení celkových příjmů, měla daň z příjmu fyzických osob, která dosáhla skutečné hodnoty 90,61 mld. Kč oproti rozpočtové výši po změnách, která činila 101,50 mld. Kč. Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvky na státní politiku zaměstnanosti zaznamenalo také nesplnění upravené rozpočtové výše, a to o 6,47 mld. Kč a došlo k meziročnímu růstu o 10,98 mld. Kč. Na nedodržení schválené výše po úpravách

přispěla nižší než předpokládaná míra zaměstnanosti a hodnota vyměřovacích základů pojištěnců a jiné. Nedaňové a ostatní příjmy taktéž nesplnily měněnou rozpočtovou výši téměř o 36 mld. Kč a meziročně poklesly o 14,01 mld. Kč. Na nedostatečném plnění a poklesu ve srovnání s rokem 2010 se podílely zejména příjmy ze společných programů České republiky a EU, jež dosáhly hodnoty 90,0 mld. Kč a meziročně poklesly o 6,8 mld. Kč. [32], [33]

Skutečná výše celkových výdajů v roce 2011 činila 1 155,53 mld. Kč, která nesplnila rozpočtovou hranici po změnách, a tím zapříčinila pokles celkových výdajů téměř o 55 mld. Kč. Skutečná hodnota celkových výdajů se meziročně snížila o 1,26 mld. Kč. Běžné výdaje obdobně nesplnily schválenou výši po změnách a dosáhly skutečné hodnoty 1 036,65 mld. Kč. Největší podíl na běžných výdajích měly jako obvykle sociální dávky ve výši 444,1 mld. Kč při meziročním růstu o 13,2 mld. Kč. V porovnání s předešlým rokem došlo k navýšení skutečné hodnoty běžných výdajů téměř o 11 mld. Kč. Co se týká kapitálových výdajů, ty také nesplnily rozpočtovou výši po úpravách o 6,71 mld. Kč a meziročně poklesly o 11,35 mld. Kč. [32], [33]

Mandatorní výdaje dosáhly v roce 2011 výše 652,7 mld. Kč a meziročně vzrostly o 24,6 mld. Kč. Na tomto růstu mandatorních odvodů se zasloužily zejména dávky na důchodové pojištění, které vzrostly o 21,9 mld. Kč, státní záruky, jež zvýšily celkové výdaje o 5,0 mld. Kč a výdaje ze vtažů s Evropskou unií, které meziročně vzrostly o 4,0 mld. Kč a jiné. Na meziročním poklesu se naopak podílely odvody na podporu v nezaměstnanosti, jež se snížily o 3,0 mld. Kč a peněžní odvody na státní sociální podporu, jež poklesly o 4,8 mld. Kč. [32], [33]

Celkový výsledek hospodaření státního rozpočtu za rok 2011 skončil deficitem ve skutečné výši 142,77 mld. Kč, jež byl vyšší než schválený rozpočet po změnách téměř o 8 mld. Kč. Meziročně došlo k poklesu skutečné hodnoty schodku o 13,65 mld. Kč. Dá se říci, že i když schodek nesplnil danou výši v daném roce po úpravách, dopadl relativně úspěšně ve srovnání s minulým rokem. Na nedodržení rozpočtové hranice schodku po změnách se podílely některé mimorozpočtové faktory. Jednalo se například o zrušení zdanění státních dotací na stavební spoření ve výši 50 %, s nímž Poslanecká sněmovna při schvalování státního rozpočtu na rok 2011 počítala. Podíl skutečné hodnoty schodku

státního rozpočtu za rok 2011 na HDP meziročně klesl o 0,5 % a usadil se na 3,8 %. [32], [33]

9.1.9. Stav státního rozpočtu a cíle rozpočtové politiky v roce 2012

Východiskem pro přípravu státního rozpočtu na rok 2012 bylo programové prohlášení vlády a koaliční smlouva s jejím dodatkem z roku 2011. Byly sestaveny střednědobé výdajové rámce na rok 2012 a 2013. Střednědobý výdajový rámec, který byl sestaven vládou na rok 2012, musel být upraven, a to zvýšením kvůli příjmům z Evropské unie a změnám v grantech, které plynuly vládním fondům. Dalším krokem byla tradiční predikce základních makroekonomických indikátorů Ministerstvem financí ČR. [34]

Tabulka č. 13: Celkové příjmy, výdaje a rozdíl mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu ČR v roce 2012

Ukazatel	Rozpočet 2012 v mld. Kč	
	po změnách	skutečný
Příjmy celkem	1 093,99	1 051,39
Výdaje celkem	1 199,35	1 152,39
Výsledek hospodaření/Saldo	-105,36	-101,00

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [35]

Výsledek státního rozpočtu v roce 2012 byl zakončen deficitem ve výši 101 mld. Kč oproti očekávanému výsledku po změnách ve výši 105,36 mld. Kč, daný rok byl relativně úspěšný. Celkové příjmy byly schváleny a poté změněny na výši 1 093,99 mld. Kč a byly plněny pouze v hodnotě 1 051,39 mld. Kč, tedy nesplnily stanovenou hranici o 42,6 mld. Kč. Meziročně došlo k růstu skutečných celkových příjmů o 38,63 mld. Kč. [33], [35]

Důvodem neplnění celkových příjmů a jejich stanovené hranice po změnách bylo zvyšování daňového zatížení, jež vedlo k daňovým únikům.

Daňové příjmy, jež jsou součástí celkových příjmů, dosáhly hodnoty 540,3 mld. Kč a v porovnání s rokem 2011 vzrostly o 17,2 mld. Kč. [36]

Plnění celkových výdajů bylo úspěšnější a skutečná výše klesla pod stanovenou hodnotu po změnách o 46,96 mld. Kč. Meziročně došlo k poklesu skutečných celkových výdajů o 3,14 mld. Kč. [33], [35]

Tajemství tohoto relativně úspěšného roku tkvělo jak uvedl ministr financí Miroslav Kalousek v úsporách na mzdových a provozních výdajích dílčích resortů a na snížení výdajů na sociální dávky. [36]

9.2. Statistická analýza vývoje státního rozpočtu od vstupu ČR do EU do roku 2012

Vstupní údaje pro nadcházející statistickou analýzu vývoje státního rozpočtu v období od roku 2004 jsou obsaženy v tabulce č. 14 s jednotlivými příjmy, výdaji a saldy státního rozpočtu ČR.

Tabulka č. 14: Příjmy, výdaje a salda státního rozpočtu ČR za léta 2004 – 2012 v mld. Kč

Ukazatel	Rok								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Příjmy	769,21	866,46	923,06	1 025,88	1 063,94	974,61	1 000,38	1 012,76	1 051,39
Výdaje	862,89	922,80	1 020,64	1 092,27	1 083,94	1 167,01	1 156,79	1 155,53	1 152,39
Saldo	-93,68	-56,34	-97,58	-66,39	-20,00	-192,39	-156,42	-142,77	-101,00

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z [27], [28], [29], [30], [31], [32], [33], [35]

Dle tabulky číslo 14 lze říci, že od vstupu do Evropské unie zaznamenala Česká republika v každém roce deficitní výsledek hospodaření státního rozpočtu. Dále lze vidět, že největším schodkem skončil státní rozpočet v roce 2009, a to ve výši 192,39 mld. Kč především kvůli začínající celosvětové ekonomické krizi. Druhý a třetí největší schodek státního rozpočtu představoval rok 2010 v hodnotě 156,42 mld. Kč a rok 2011 ve výši 142,77 mld. Kč, zejména kvůli trvající celosvětové ekonomické krizi a snižování celkových příjmů z důvodu zvyšování daňového zatížení podporou stínové ekonomiky. Jednoznačně nejúspěšnějším výsledkem hospodaření se stal rok 2008, kdy hodnota schodku dosáhla hodnoty 20,00 mld. Kč, zejména kvůli přísným úsporným opatřením a snižováním stavu zaměstnanců ve státní správě, apod. Výsledek hospodaření

u zbylých roků byl opět deficitní a pohyboval se pod hladinou 100,00 mld. Kč. Dá se říci, že úspěšným rokem byl i rok 2012, který dodržel stanovenou rozpočtovou výši schodku a došlo i k jeho snížení o 41,77 mld. Kč v porovnání s rokem 2011 vlivem úsporných opatření v sociální oblasti. Mimo jiné lze rok 2012 zařadit za ekonomicky nejúspěšnější od propuknutí celosvětové hospodářské krize.

9.2.1. Primární popisné statistické charakteristiky

Pro deskripci vývoje stavu státního rozpočtu v období od roku 2004 do současnosti jsou vybrány tři primární soubory dat, jimiž jsou příjmy, výdaje a saldo státního rozpočtu ČR. Saldem státního rozpočtu může být buď přebytek nebo schodek (deficit) státního rozpočtu, v případě ČR se jedná o deficit státního rozpočtu v celém sledovaném období. Popisné základní statistické charakteristiky a jejich výsledky v rámci vývoje státního rozpočtu v období od vstupu České republiky do Evropské unie jsou uvedeny v tabulce č. 15 níže. Tyto výsledky jsou čerpány z výstupu programu Microsoft Excell pomocí „Analýzy dat“, jež byla provedena na základě údajů z tabulky č. 14 a přihlédnuto je i k ručním výpočtům, které mají totožné výsledky a jsou počítány dle vzorců uvedených v metodice na začátku práce.

V tabulce č. 15 je zařazena i výsledná hodnota výběrového rozptylu, která slouží pouze pro výpočet výběrové směrodatné odchylky. V rámci interpretace jednotlivých výsledků nebude výběrový rozptyl dále zmiňován.

Tabulka č. 15: Základní statistické charakteristiky vývoje státního rozpočtu ČR v letech 2004 - 2012 (výsledky zaokrouhlené na dvě desetinná místa)

Charakteristiky	Příjmy	Výdaje	Saldo
Aritmetický průměr v mld. Kč	965,30	1 068,25	-102,95
Medián v mld. Kč	1 000,38	1 092,27	-97,58
Výběrový rozptyl	9 298,23	12 338,56	2 869,07
Výběrová směrodatná odchylka v mld. Kč	96,43	111,08	53,56
Špičatost	0,84	-0,18	-0,39
Šikmost	-1,18	-1,04	-0,22
Minimum v mld. Kč	769,21	862,89	-192,39
Maximum v mld. Kč	1 063,94	1 167,01	-20,00
Součet	8 687,69	9 614,26	-926,57
Počet	9,00	9,00	9,00

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z výstupu programu Microsoft Excell a ručních výpočtů pomocí vzorců uvedených v metodice práce

Interpretace popisných statistických charakteristik příjmů státního rozpočtu ČR

Aritmetický průměr, nebo-li průměrná hodnota příjmů za období od vstupu České republiky do Evropské unie tedy od roku 2004 do roku 2012 vyšla ve výši 965,30 mld. Kč.

Pro další charakteristiku polohy byl využit tzv. medián, který byl zjištěn ve výši 1 000,38 mld. Kč. Když je porovnána hodnota aritmetického průměru a mediánu je znatelné to, že se jejich hodnoty s velkou významností liší, proto je jasné, že se v souboru nacházejí extrémní hodnoty.

Další zkoumanou charakteristikou byla výběrová směrodatná odchylka příjmů státního rozpočtu ČR. Ve sledovaném období vyšla výběrová směrodatná odchylka ve výši 96,43 mld. Kč. Proto se dá říci, že hodnota směrodatné odchylky příjmů se liší od zjištěného aritmetického průměru v průměru o 96,43 mld. Kč.

Nejmenší hodnota v souboru příjmů za sledované období byla zjištěna hodnota 769,21 mld. Kč. Naopak nejvyšší hodnota v souboru příjmů za sledované období byla zjištěna hodnota 1 063,94 mld. Kč.

Další charakteristikou je šikmost a špičatost. Šikmost v souboru příjmů za sledované období byla vypočítána ve výši -0,18, což znamená, že šikmost je menší než nula, proto je

rozdělení pravostranné. Špičatost v tomtéž souboru za sledované období byla vypočítána ve výši 0,84, což značí, že špičatost je vyšší než nula, proto je rozdělení špičaté.

Nakonec této interpretované části lze poznamenat to, že pozorovaný soubor dat příjmů státního rozpočtu ČR má pravostranné a špičaté rozdělení a jsou v něm obsaženy extrémní hodnoty.

Interpretace popisných statistických charakteristik výdajů státního rozpočtu ČR

Průměrná hodnota daného sledovaného souboru byla zjištěna ve výši 1 068,25 mld. Kč za dané období. Hodnota mediánu, nebo-li prostřední hodnota souboru byla zjištěna ve výši 1 092,27 mld. Kč. Z porovnání aritmetického průměru s hodnotou mediánu je patrný ten fakt, že se v souboru nacházejí extrémní hodnoty.

Hodnota směrodatné odchylky za soubor výdajů je různorodá od aritmetického průměru v průměru o 111,08 mld. Kč.

Nejmenší hodnotou v pozorovaném souboru dat za dané období se stala hodnota ve výši 862,89 mld. Kč. Nejvyšší hodnotou ve sledovaném souboru za stanovené období se stala hodnota ve výši 1 167,01 mld. Kč.

Šikmost ve zkoumaném souboru výdajů v daném období vyšla ve výši -1,04, jež značí pravostranné rozdělení. Špičatost v pozorovaném souboru výdajů za sledované období byla zjištěna ve výši -0,18, což představuje ploché rozdělení.

Nakonec této interpretované části se dá říci, že zkoumaný soubor dat výdajů státního rozpočtu ČR má pravostranné a ploché rozdělení a obsahuje taktéž extrémní hodnoty.

Interpretace popisných statistických charakteristik salda státního rozpočtu ČR

Aritmetický průměr za soubor salda státního rozpočtu ČR za sledované období vyšel ve výši -102,95 mld. Kč. Hodnota mediánu byla zjištěna za sledované období u salda státního rozpočtu ČR ve výši -97,58 mld. Kč. Mezi aritmetickým průměrem a mediánem je velký rozdíl, tudíž je pravděpodobné, že jsou v souboru obsaženy extrémní hodnoty.

Vypočítaná hodnota výběrové směrodatné odchylky za pozorovaný soubor dat salda státního rozpočtu ČR se liší od aritmetického průměru v průměru o 53,56 mld. Kč.

Nejmenší hodnotou daného souboru za pozorované období byla zjištěna hodnota ve výši -192,39 mld. Kč. Nejvyšší hodnotou tohoto souboru za zkoumané období byla zjištěna hodnota ve výši -20,00 mld. Kč.

Šikmost ve sledovaném souboru dat za stanovené období vyšla ve výši -0,22, což značí pravostranné rozdělení. Špičatost ve zkoumaném období za tento soubor byla vypočítána ve výši -0,39, což znamená, že rozdělení je ploché.

Nakonec této interpretované části se dá konstatovat, že sledovaný soubor dat sald státního rozpočtu ČR má pravostranné a ploché rozdělení a jsou v něm obdobně obsaženy extrémní hodnoty.

9.2.2. Elementární charakteristiky časových řad

Elementární charakteristiky časových řad a jejich zjištěné hodnoty jsou uvedené v tabulkách č. 16, 17 a 18. Navíc jsou do metodiky na začátek diplomové práce zahrnuty i vzorce pro výpočet daných charakteristik.

Pro účely zjištění a srovnání následujících charakteristik je do tabulek č. 16, 17 a 18 promítnuta i výše příjmů, výdajů a rozdílů příjmů a výdajů za roky 2002 a 2003.

V tabulkách č. 16, 17 a 18 budou vždy u prvních absolutních diferencí a temp růstu znázorněny extrémní hodnoty (tmavě růžovou barvou), jejichž stav bude vždy ekonomicky okomentován. Dále bude znázorněna v tabulkách č. 16, 17 a 18 oranžovou barvou očekávaná úroveň stavu příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR na rok 2013.

Tabulka č. 16: Elementární charakteristiky časových řad pro příjmy státního rozpočtu ČR ve sledovaném období

Elementární charakteristiky						
Rok	Příjmy v mld. Kč	První absolutní diference v mld. Kč (d_{1i})	Tempo růstu v % (k_i)	Bazický index v % (y_i/y_0)	Průměrný koeficient růstu v % (k^-)	Očekávaná úroveň stavu příjmů v roce 2013 v mld. Kč
2002	704,97	x	x	100,00	x	x
2003	699,66	-5,31	x	99,25	7,24	x
2004	769,21	69,55	9,94	109,11		x
2005	866,46	97,25	12,64	122,91		x
2006	923,06	56,60	6,53	130,94		x
2007	1 025,88	102,82	11,14	145,52		x
2008	1 063,94	38,06	3,71	150,92		x
2009	974,61	-89,33	-8,40	138,25	2,56	x
2010	1 000,38	25,77	2,64	141,90		x
2011	1 012,76	12,38	1,24	143,66		x
2012	1 051,39	38,63	3,81	149,14		x
2013	x	x	x	x	x	1 078,30

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje příjmů v mld. Kč převzaté ze zdrojů tabulky č. 14 a z [37]

S tabulky č. 16 se dá vyčíst, že v rámci prvních absolutních diferencí se příjmy státního rozpočtu v roce 2004 oproti roku 2003 zvýšily o 69,55 mld. Kč. V roce 2005 se příjmy státního rozpočtu obdobně zvýšily oproti roku 2004, a to o 97,25 mld. Kč. Změnu zaznamenaly příjmy státního rozpočtu v roce 2006, a to ve srovnání s rokem 2005, kdy příjmy poklesly o 56,60 mld. Kč.

Avšak v roce 2007 došlo v porovnání s rokem 2006 ke zvýšení příjmů státního rozpočtu, a to o 102,82 mld. Kč. V tomto roce oproti předchozímu roku došlo k největšímu růstu příjmů. Důvodem tohoto faktu bylo převýšení schváleného rozpočtu po změnách tím skutečným z pohledu příjmů. Všechny složky příjmů přispěly tomuto nárůstu. Zejména se jednalo o daň z příjmu právnických a fyzických osob v rámci daňových příjmů. [29]

V roce 2008 opět došlo k poklesu příjmů státního rozpočtu oproti roku 2007, a to o 38,06 mld. Kč.

Ohromný zlom nastal v roce 2009, kdy příjmy státního rozpočtu poklesly ve srovnání s rokem 2008. Dostaly se do záporné hodnoty, a to na -89,33 mld. Kč. Důvodem bylo neplnění schválené výše příjmů státního rozpočtu ČR po úpravách v tomto roce. Na tento fakt měly vliv opět všechny složky příjmů, které jsou již zmíněné v tabulce č. 10. Dá se říci, že na tento největší meziroční pokles příjmů státního rozpočtu negativně působila propukající celosvětová ekonomická krize. [31]

V roce 2012 ve srovnání s rokem 2011 došlo k přírůstku příjmů státního rozpočtu o 38,63 mld. Kč. Na závěr se dá poznamenat, že největší přírůstek zaznamenaly příjmy státního rozpočtu v roce 2007 oproti roku 2006, a to o 102,82 mld. Kč.

Nejvyšší tempo růstu zaznamenaly příjmy státního rozpočtu v roce 2005 oproti roku 2004, a to 12,64 %. Příjmy státního rozpočtu v tomto roce opět přesáhly schválenou výši po úpravách. Přispěly k tomu zejména spotřební daně a daň z příjmu právnických osob. Na meziročním růstu se podílely i nedaňové a ostatní příjmy, jež v sobě zahrnují příjmy ze vztahů s Evropskou unií. [27]

V roce 2006 ve srovnání s rokem 2005 došlo ke zpomalení tempa růstu, a to o 6,53 %. Rok 2007 se opět značil zrychlováním tempa růstu oproti roku 2006, a to o 11,14 %. V roce 2008 došlo ke zpomalení tempa růstu v porovnání s předcházejícím rokem, a to o 3,71 %.

K nejpomalejšímu, dokonce i zápornému tempu růstu došlo v roce 2009 oproti roku 2008, a to o -8,40 %. Dá se říci, že tento rok byl z hlediska hospodaření nejhorší od roku 2004. Příjmy v tomto roce nedosáhly stanovené výše po změnách a podílely se na tom téměř všechny složky příjmů státního rozpočtu zmíněné v tabulce č. 10. Na vině byla i propukající celosvětová hospodářská krize. [31]

V porovnání s rokem 2011 došlo v roce 2012 ke zrychlení tempa růstu, a to o 3,81 %. Na závěr se dá říci, že nejpomalejší tempo růstu bylo shledáno v roce 2009 a nejrychlejší tempo růstu zaznamenal rok 2005.

V roce 2004 oproti roku 2002 došlo ke změně v podobě zvýšení příjmů o 9,11 %. Do roku 2008 v podstatě docházelo k neustálému zvyšování příjmů. Například v roce 2005 ve srovnání se základním obdobím se zvýšily příjmy o 22,91 %. Až rok 2009 zaznamenal

pokles příjmů státního rozpočtu. Po srovnání s rokem 2002 byl zjištěn v roce 2009 pokles příjmů, a to o 38,25 %. Poté docházelo opět ke zvyšování příjmů státního rozpočtu. Například ve srovnání roku 2012 s rokem 2002 bylo zjištěno zvýšení příjmů o 49,14 %.

Další charakteristikou, kterou lze určit za celou časovou řadu i ji rozdělit do několika částí je průměrný koeficient růstu. [4]

Pro zjištění průměrného koeficientu růstu je období rozděleno do dvou skupin.

První skupinou pro výpočet průměrného koeficientu růstu byly stanoveny roky 2003 – 2008. Příjmy státního rozpočtu se v tomto stanoveném období průměrně zvyšovaly o 8,74 %.

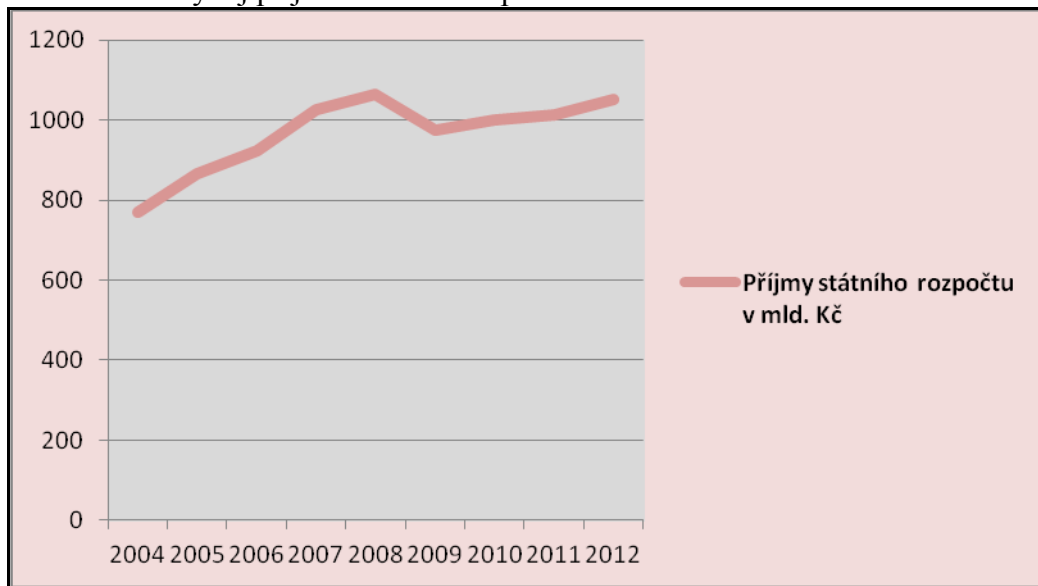
Druhou skupinou pro zjištění průměrného koeficientu růstu byly stanoveny roky 2009 – 2012. U příjmů státního rozpočtu docházelo v těchto letech k průměrnému růstu v hodnotě 2,56 %.

Druhá skupina zaznamenala pomalejší růst. Důvodem je kratší časová řada ve srovnání s první skupinou. I tak jsou výsledky průměrného koeficientu růstu relativně dobré, neboť dochází k neustálému průměrnému růstu příjmů státního rozpočtu ČR.

Poslední zkoumanou charakteristikou je predikování očekávané úrovně příjmů státního rozpočtu z let 2008 – 2012 v roce 2013, která byla zjištěna ve výši 1 078,30 mld. Kč. Dá se předpokládat, že tato predikce bude správná pokud budou příjmy státního rozpočtu vykazovat v příštích letech stejný vývoj. Potom se příjmy státního rozpočtu meziročně zvýší o 26,91 mld. Kč.

V grafu č. 1 je vidět jaký průběh měly příjmy státního rozpočtu ČR ve sledovaném období.

Graf č. 1: Vývoj příjmů státního rozpočtu ČR v letech 2004 – 2012 v mld. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje příjmů státního rozpočtu ČR v mld. Kč převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Tabulka č. 17: Elementární charakteristiky časových řad pro výdaje státního rozpočtu ČR ve sledovaném období

Elementární charakteristiky						
Rok	Výdaje v mld. Kč	První absolutní diference v mld. Kč ($d1_i$)	Tempo růstu v % (k_i)	Bazický index v % (y_i/y_0)	Průměrný koeficient růstu v % (k^-)	Očekávaná úroveň stavu výdajů v roce 2013 v mld. Kč
2002	750,68	x	x	100,00	x	x
2003	808,72	58,04	x	107,73	7,80	x
2004	862,89	54,17	6,70	114,95		x
2005	922,80	59,91	6,94	122,93		x
2006	1 020,64	97,84	10,60	135,96		x
2007	1 092,27	71,63	7,02	145,50		x
2008	1 083,94	-8,33	-0,76	144,39	7,66	x
2009	1 167,01	83,07	7,66	155,46		x
2010	1 156,79	-10,22	-0,88	154,10	-0,19	x
2011	1 155,53	-1,26	-0,11	153,93		x
2012	1 152,39	-3,14	-0,27	153,51		x
2013	x	x	x	x	x	1 150,20

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje výdajů státního rozpočtu ČR v mld. Kč převzaté ze zdrojů tabulky č. 14 a [37]

První absolutní diference u výdajů státního rozpočtu v roce 2004 oproti roku 2003 poukazují na to, že se přírůstek snížil. Došlo tedy k úbytku výdajů o 54,17 mld. Kč. K přírůstkům výdajů došlo v roce 2005 oproti roku 2004, a to ve výši 59,91 mld. Kč.

K nejvyššímu přírůstku výdajů státního rozpočtu ČR došlo v roce 2006 oproti předchozímu roku, a to o 97,84 mld. Kč. Důvodem přesáhnutí schválené výše po změnách bylo předčasné splácení závazku ČNB v rámci konsolidace a stabilizace a závazek MF vůči ČNB. Bez těchto operací by byly výdaje nižší. Na nejvyšším meziročním nárůstu výdajů se podílely jak běžné, tak i kapitálové výdaje. Dále se na růstu výdajů státního rozpočtu v roce 2006 oproti předchozímu roku podílel nárůst mandatorních výdajů. [28]

V roce 2007 ve srovnání s minulým rokem byl zjištěn pokles přírůstku, a to ve výši 71,63 mld. Kč. V roce 2008 oproti roku 2007 došlo k obrovskému úbytku

výdajů až do záporné výše, a to -8,33 mld. Kč. Naopak v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008 nastala velká změna v podobě vysokého přírůstku výdajů, a to o 83,07 mld. Kč.

K nejnižšímu nárůstu výdajů došlo v roce 2010, a to tak, že meziročně poklesly o -10,00 mld. Kč. Výdaje státního rozpočtu v roce 2010 nedosáhly stanovené výše po úpravách. Na meziročním poklesu se podílely opět běžné i kapitálové výdaje. [32]

Až do roku 2012 docházelo k úbytku výdajů do záporné výše. Například v roce 2012 oproti roku 2011 se výdaje snížily o -3,14 mld. Kč.

Nejrychlejší tempo růstu zaznamenaly výdaje státního rozpočtu v roce 2006 ve srovnání s rokem 2005, a to 10,60 %, což souvisí s tím samým důvodem jako u zmiňované první absolutní difference, kdy nejrychlejší tempo růstu zapříčinily mimo jiné i mandatorní výdaje a jejich růst. [28]

V roce 2008 oproti roku 2007 bylo tempo růstu výdajů velmi pomalé, a to -0,76 %.

Nejpomalejší tempo růstu výdajů bylo zjištěno v roce 2010 ve srovnání s rokem 2009, a to ve výši -0,88 %. Výdaje v tomto roce nesplnily schválenou hranici po úpravách a snížily se. Opět zde hrály roli běžné a kapitálové výdaje. [32]

Poté se začalo zlehka tempo růstu zrychlovat, avšak stále bylo v záporné hodnotě. V roce 2012 v porovnání s předešlým rokem bylo zaznamenáno tempo růstu výdajů ve výši -0,27 %.

Bazický index se zvýšil o 14,95 % v roce 2004 ve srovnání s rokem 2002. To značí neustálý nárůst výdajů státního rozpočtu. Ke zvyšování výdajů docházelo až do roku 2007. V roce 2008 oproti roku 2002 došlo ke snížení bazického indexu, a to o 44,39 %, výdaje se snížily. V roce 2009 oproti roku 2002 opět došlo k nárůstu bazického indexu ve výši 55,46 %. Do roku 2012 zaznamenávaly výdaje státního rozpočtu už jen pokles bazického indexu oproti roku 2002. V roce 2012 činil bazický index oproti základnímu období 53,51 %, výdaje se začaly znovu snižovat.

V rámci zjišťování průměrného koeficientu růstu byla časová řada obdobně jako u příjmů rozdělena do několika skupin. Aby byla splněna daná podmínka dokládající zkoumání koeficientu ve skupinách se stejným vývojem, byla časová řada rozdělena do tří skupin.

První skupinu tvořilo období od roku 2003 – 2007. Výdaje státního rozpočtu se v těchto letech průměrně zvyšovaly o 7,80 %.

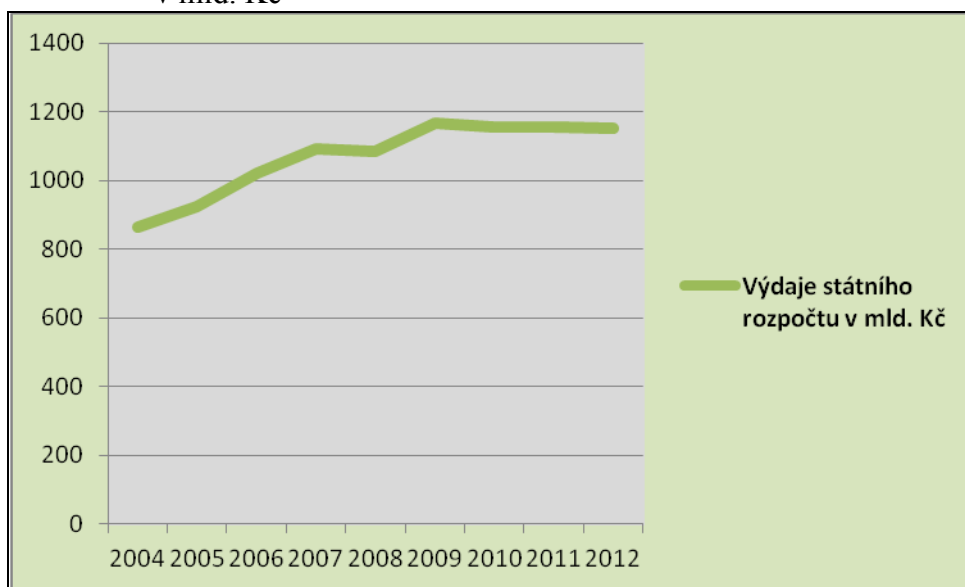
Druhou skupinu tvořily roky 2008 – 2009 tedy nejkratší období v celé časové řadě. Výdaje státního rozpočtu se v tomto období průměrně zvyšovaly o 7,66 % tedy o něco pomaleji než v prvním zkoumaném období.

Třetí skupinu tvořilo období trvajících od roku 2010 do roku 2012. Výdaje státního rozpočtu se v těchto letech průměrně snižovaly o -0,19 %. Toto období bylo ze všech tří zkoumaných období nejúspěšnější, docházelo totiž ke snižování výdajů.

Závěrečnou pozorovanou charakteristikou je predikce očekávané úrovně stavu výdajů státního rozpočtu z let 2010 – 2012 v roce 2013, která byla zjištěna ve výši 1 150,20 mld. Kč. Pokud bude zachován monotónní vývoj tak se dá říci, že se v příštím roce výdaje sníží na zjištěnou hodnotu 1 150,20 a meziročně poklesnou o 2,19 mld. Kč.

V grafu č. 2 je vidět jaký průběh měly výdaje státního rozpočtu ČR v pozorovaných letech.

Graf č. 2: Vývoj výdajů státního rozpočtu ČR v letech 2004 – 2012 v mld. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje výdajů státního rozpočtu ČR v mld. Kč. převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Tabulka č. 18: Elementární charakteristiky časových řad pro salda státního rozpočtu ČR ve sledovaném období

Elementární charakteristiky						
Rok	Salda v mld. Kč	První absolutní diference v mld. Kč ($d1_i$)	Tempo růstu v % (k_i)	Bazický index v % (y_i/y_0)	Průměrný koeficient růstu v % (k^-)	Očekávaná úroveň stavu salda v roce 2013 v mld. Kč
2002	-45,71	x	x	100,00	x	x
2003	-109,05	-63,34	x	238,57	71,88	x
2004	-93,68	15,37	-14,09	204,94		x
2005	-56,34	37,34	-39,86	123,26		x
2006	-97,58	-41,24	73,20	213,48	45,27	x
2007	-66,39	31,19	-31,96	145,24		x
2008	-20,00	46,39	-69,87	43,75		x
2009	-192,39	-172,39	861,95	420,89	80,67	x
2010	-156,42	35,97	-18,70	342,20		x
2011	-142,77	13,65	-8,73	312,34		x
2012	-101,00	41,77	-29,26	220,96		x
2013	x	x	x	x	x	-81,48

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje sald státního rozpočtu ČR v mld. Kč převzaté ze zdrojů tabulky č. 14 a z [37]

V roce 2004 ve srovnání s rokem 2003 došlo k úbytku výdajů tedy ke snížení záporného salda o 15,37 mld. Kč. V roce 2005 oproti roku 2004 bylo zjištěno obdobně snížení záporného salda ve výši 37,34 mld. Kč. V roce 2006 v porovnání s předchozím rokem došlo k přírůstku záporného salda v hodnotě -41,24 mld. Kč.

V roce 2008 ve srovnání s rokem 2007 došlo k největšímu snížení záporného salda, a to ve výši 46,39 mld. Kč. Příčinou byla různá úsporná opatření v sociální oblasti a snaha snížit deficit státního rozpočtu, což se dá říci, že byla naplněna. [30]

Zlom nastal v roce 2009 oproti roku 2008, kdy se hodnota záporného salda zvýšila o -172,39 mld. Kč. Důvodem bylo neplnění příjmů z hlediska stanovené výše. Rok 2009 byl z hlediska hospodaření velmi neúspěšný. Co se týká příjmů tak ty nebyly plněny

prostřednictvím všech složek příjmů vyjma nedaňových a ostatních příjmů. Příčinou neúspěšného hospodaření byla postupující celosvětová ekonomická krize. [31]

Od roku 2010 do současnosti výše záporného salda opět začala klesat. V roce 2011 pokleslo záporné saldo oproti předchozímu roku o 13,65 mld. Kč. V roce 2012 oproti roku 2011 poklesla výše záporného salda o 41,77 mld. Kč.

Tempo růstu záporného salda státního rozpočtu v roce 2004 bylo zjištěno ve srovnání s rokem 2003 v záporné výši, a to -14,09 %, saldo v záporné hodnotě se snížilo. V roce 2005 oproti roku 2004 bylo zjištěno tempo růstu ve výši -39,86 %, tedy záporné saldo opět pokleslo a výdaje se snížily. V roce 2006 v porovnání s předcházejícím rokem došlo ke zrychlení tempa růstu. Záporné saldo začalo růst, a to o 73,20 %.

K nejpomalejšímu tempu růstu záporného salda došlo v roce 2008 oproti roku 2007, kdy bylo zjištěno v hodnotě -69,87 %. Tento rok byl tím nejúspěšnějším, neboť schodek státního rozpočtu dosáhl nejnižší skutečné hodnoty, a to 20 mld. Kč za sledované období. Zapříčinila to různá opatření v sociální oblasti a snaha co nejvíce snížit deficit státního rozpočtu, což bylo skutečně naplněno. [30]

V nadcházejícím roce 2009 ve srovnání s rokem 2008 bylo tempo růstu nejrychlejší, a to ve výši 861,95 %. Jedná se už o výše zmíněný neúspěšný hospodářský rok působením celosvětové hospodářské krize. [31]

V roce 2011 v porovnání s rokem 2010 došlo ke zpomalení tempa růstu záporného salda státního rozpočtu, a to ve výši -8,73 %. Poté docházelo ke zpomalování tempa růstu záporného salda. V roce 2012 oproti roku 2011 činilo tempo růstu -29,26 %.

Bazický index se v roce 2004 v porovnání se základním obdobím zvýšil o 238,57 %. Docházelo tedy ke zvyšování záporného salda. Až do roku 2005 docházelo ke snižování hodnoty záporného salda. V roce 2005 ve srovnání s rokem 2002 se bazický index snížil o 123,26 %. Výše záporného salda se snižovala. Bazický index se v roce 2008 v porovnání se základním období snížil o 43,75 % a došlo tak k největšímu snížení záporného salda za sledované období. Hned v roce 2009 ve srovnání s rokem 2002 došlo k rapidnímu zvýšení bazického indexu o 420,89 %, hodnota záporného salda opět vzrostla. Až do roku 2012 se dá říci, že docházelo k postupnému snižování bazického indexu tedy ke snižování výše záporného salda.

Pro zjištění charakteristiky průměrného koeficientu růstu bylo potřeba rozdělit časovou řadu na několik skupin. V rámci podmínky byla časová řada rozčleněna do tří skupin, které zaznamenávaly monotónní vývoj záporného salda státního rozpočtu.

První skupinu tvořilo období od roku 2003 – 2005. Záporné saldo státního rozpočtu se v tomto období průměrně snižovalo o 71,88 %.

Druhou skupinu tvořily roky 2006 – 2008. Záporné saldo státního rozpočtu se v těchto letech průměrně snižovalo o 45,27 %.

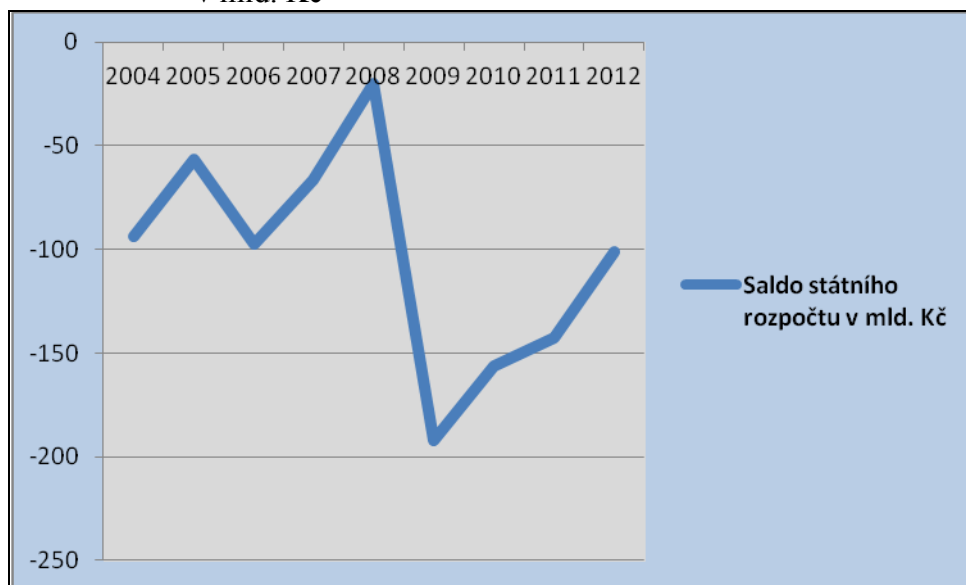
Poslední skupinu časové řady tvořily léta od roku 2009 – 2012. Záporné saldo státního rozpočtu se v tomto období průměrně snižovalo o 80,67 %.

Na závěr této zkoumané charakteristiky se dá říci, že nejúspěšnější období bylo to poslední tedy v letech od roku 2009 do roku 2012. Záporné saldo se tu průměrně snižovalo nejvíce ze všech tří období.

Poslední zjišťovanou charakteristikou je predikování úrovně stavu salda státního rozpočtu ČR z let 2009 – 2012 na rok 2013, která byla vypočítána opět v záporné výši, a to v hodnotě -81,48 mld. Kč. To znamená, že když bude dodržen stejný vývoj salda tedy bude se snižovat jeho záporná hodnota, mělo by se v roce 2013 dostat na tuto hodnotu. Tento fakt lze okomentovat i tímto způsobem. Schodek státního rozpočtu by měl klesnout na hodnotu 81,48 mld. Kč.

V grafu č. 3 je vidět jaký průběh mělo saldo státního rozpočtu ČR ve zkoumaném období.

Graf č. 3: Vývoj salda státního rozpočtu ČR v letech 2004 – 2012
v mld. Kč

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje sald státního rozpočtu ČR v mld. Kč.
převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Na závěr této zkoumané části statistické analýzy elementárních charakteristik lze podotknout, že pokud budou dodrženy veškeré podmínky v podobě schválených stavů výdajů a příjmů nebo snižování stavu výdajů a převýšení schválené výše příjmů, je možné zlepšit celkové hospodaření státního rozpočtu České republiky.

Výsledky očekávané úrovně výše pozorovaných charakteristik vypočítané pomocí průměrného koeficientu růstu poukazují na zvyšování stavu příjmů, snižování stavu výdajů, a tím i snižování výše záporného salda státního rozpočtu ČR v roce 2013.

9.2.3. Trendová funkce vývoje státního rozpočtu České republiky od roku 2004 do roku 2012 a jeho predikce na rok 2013 a 2014

Pro zjištění existence či neexistence trendové funkce vývoje státního rozpočtu České republiky od jejího vstupu do Evropské unie budou opět využita data příjmů, výdajů a sald státního rozpočtu ČR z tabulky č. 14. Pomocí grafů v programu Microsoft Excell bude zjištěna existence či neexistence trendové funkce, jež bude dále analyzována programem STATISTICA, a v případě zjištění daného trendu bude predikován stav příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR na dva roky dopředu tedy na rok 2013 a 2014.

Tabulka č. 19: Výběr nejvhodnější trendové funkce pro příjmy státního rozpočtu ČR pomocí R^2

Příjmy státního rozpočtu ČR		
Trendová funkce	Index determinace (R^2)	Regresní funkce
-lineární	0,6256	$y = 826,05 + 27,85x$
-exponenciální	0,6244	$y = 824,98 e^{0,0305x}$
-logaritmická	0,8141	$y = 793,24 + 120,96 \ln(x)$
-mocninná	0,8263	$y = 794,63 x^{0,1334}$
-polynomická 2. stupně	0,8333	$y = 696,22 + 98,665x - 7,0815x^2$
-polynomická 3. stupně	0,9103	$y = 563,85 + 225,42x - 37,166x^2 + 2,0056x^3$

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu Microsoft Excell převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Index determinace byl nejvyšší, tedy blížil se nejvíce hodnotě jedna v případě poslední nabízené polynomické trendové funkce 3. stupně. Proto bude vybrána pro další analyzování a regresní funkce bude mít tuto podobu:

$$y = 563,85 + 225,42x - 37,166x^2 + 2,0056x^3.$$

Pro kontrolu daného výstupu z programu Microsoft Excell byla provedena analýza v programu STATISTICA, která ukázala i ostatní důležité informace, a to zejména statistickou významnost či nevýznamnost celého modelu.

Tabulka č. 20: Výsledky regrese se závislou proměnnou – příjmy státního rozpočtu ČR

$R = ,95412035$ $R^2 = ,91034564$ Upravené $R^2 = ,85655302$ $F(3,5) = 16,923$ $p < ,00474$ Směrodatná chyba odhadu : 36,521						
N = 9	b^*	Směrodatná chyba – z b^*	b	Směrodatná chyba – z b	t(5)	p-hodnota
Abs. Člen			563,8505	78,9602	7,14078	0,000836
t_i	6,4021	1,838900	225,4208	64,74819	3,48150	0,017630
$V2^{**2}$	-10,8230	4,268356	-37,1660	14,65750	-2,53563	0,052171
$V2^{**3}$	5,3170	2,564256	2,0056	0,96727	2,07350	0,092826

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu STATISTICA převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Index determinace a korelace odpovídá hodnotě zjištěné v programu Microsoft Excell, tedy hodnotám uvedeným na začátku prvního řádku tabulky č. 20. V posledním sloupečku tabulky č. 20 „p“ je možné vidět, že ne všechny parametry modelu jsou statisticky významné. Statistickou významnost splňují pouze parametry b_0 a b_1 , parametry b_2 a b_3 převyšují uvažovanou hladinu významnosti $\alpha = 0,05$. Aby mohl být daný model využit musely by všechny parametry splňovat nižší než 0,05% hladinu.

Další možností je použít polynomickou trendovou funkci 2. stupně. Index determinace jak je vidět z tabulky č. 19 je relativně slušný. Použitelnou regresní funkcí pro další analyzování bude ta následující:

$$y = 696,22 + 98,665x - 7,0815x^2.$$

V příloze č. 2 je uveden graf polynomické trendové funkce 2. stupně příjmů státního rozpočtu ČR společně s regresní funkcí a indexem determinace, která byla vybrána programem Microsoft Excell.

Tabulka č. 21: Nové výsledky regrese se závislou proměnnou – příjmy státního rozpočtu ČR

R= ,91282726 R ² = ,83325361 Upravené R ² = ,77767148 F(2,6)=14,991 p<,00464 Směrodatná chyba odhadu : 45,467						
N = 9	b*	Směrodatná chyba – z b*	b	Směrodatná chyba – z b	t(6)	p-hodnota
Abs. Člen			696,2221	57,85323	12,03428	0,000020
t ₁	2,80216	0,754437	98,6649	26,56395	3,71424	0,009920
V2**2	-2,06218	0,754437	-7,0815	2,59073	-2,73340	0,034032

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu STATISTICA převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Index determinace vyšel v nižší hodnotě než v předešlém odhadu, ale i tak je přijatelný ($R^2 = 0,8333$). Obdobně i korelační index je přijatelný v hodnotě 0,91282726, díky kterému lze odvodit závěr, že polynomická trendová funkce 2. stupně je pro danou časovou řadu příjmů státního rozpočtu ČR vhodná.

Z posledního sloupce tabulky č. 21 lze vyčíst, že všechny parametry funkce jsou statisticky významné, neboť převyšují uvažovanou hladinu významnosti α , která činí

0,05 %. Lze tedy poznamenat, že v případě příjmů státního rozpočtu ČR je nalezen trend v pozorovaném období.

Na základě schválené vhodnosti daného modelu bude s pomocí programu STATISTICA predikován stav příjmů státního rozpočtů ČR na rok 2013 a 2014.

Tabulka č. 22: Predikovaný stav příjmů státního rozpočtu ČR v roce 2013

Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha - * Hodnota
t1	98,66488	10	986,649
V2**2	-7,08150	100	-708,150
Abs. Člen			696,222
Předpověď			974,720
-95,0% LS			833,159
+95,0% LS			1 116,282

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu STATISTICA převzaté ze zdrojů tabulky č. 21

Z posledního sloupce z tabulky č. 22 se dá vyčíst, že daná předpověď stavu příjmů státního rozpočtu v ČR je predikovaná na hodnotu 974,720 mld. Kč. Příjmy by tedy ve srovnání s předchozím rokem měly poklesnout. Poslední dvě hodnoty z téhož sloupce nám říkají, že stav příjmů státního rozpočtu ČR v roce 2013 se s 95% pravděpodobností bude pohybovat mezi hodnotou 833,159 mld. Kč a hodnotou 1 116,282 mld. Kč.

Tabulka č. 23: Predikovaný stav příjmů státního rozpočtu ČR
v roce 2014

Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha - * Hodnota
t1	98,66488	11	1 085,314
V2**2	-7,08150	121	-856,862
Abs. Člen			696,222
Předpověď			924,674
-95,0% LS			716,395
+95,0% LS			1 132,953

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu
STATISTICA převzaté z tabulky č. 21

Hodnota příjmů státního rozpočtu ČR, která je předpovídána na rok 2014 je ve výši 924,674 mld. Kč. Příjmy mají opět oproti předchozímu roku poklesnout. Interval spolehlivosti říká, že s 95% pravděpodobností se bude stav příjmů státního rozpočtu ČR v roce 2014 pohybovat mezi hodnotou 716,395 mld. Kč a hodnotou 1 132,953 mld. Kč.

Tabulka č. 24: Výběr nejvhodnější trendové funkce pro výdaje státního rozpočtu ČR pomocí R^2

Výdaje státního rozpočtu ČR		
Trendová funkce	Index determinace (R^2)	Regresní funkce
-lineární	0,8196	$y = 884,65 + 36,721x$
-exponenciální	0,8046	$y = 888,55 e^{0,0358x}$
-logaritmická	0,9441	$y = 854,81 + 150,05 \ln(x)$
-mocninná	0,9457	$y = 861,24 x^{0,1478}$
-polynomická 2. stupně	0,9755	$y = 755,09 + 107,39x - 7,0669x^2$
-polynomická 3. stupně	0,9755	$y = 756,13 + 106,39x - 6,8306x^2 - 0,0158x^3$

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu Microsoft Excell převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Index determinace byl nejbližší hodnotě jedna ve dvou případech. Vhodnou trendovou funkcí by byla polynomická 2. a 3. stupně. Pro další pozorování bude vybrána polynomická funkce 2. stupně a regresní funkce bude mít tuto podobu:

$$y = 755,09 + 107,39x - 7,0669x^2.$$

V příloze č. 3 je uveden graf polynomické trendové funkce 2. stupně výdajů státního rozpočtu ČR společně s regresní funkcí a indexem determinace, která byla vybrána programem Microsoft Excell.

Tabulka č. 25: Výsledky regrese se závislou proměnnou – výdaje státního rozpočtu ČR

R= ,98765142 R ² = ,97545533 Upravené R ² = ,96727377 F(2,6)=119,23 p<,00001						
Směrodatná chyba odhadu : 20,095						
N = 9	b*	Směrodatná chyba – z b*	b	Směrodatná chyba – z b	t(6)	p-hodnota
Abs. Člen			755,0881	25,56878	29,53164	0,000000
ti	2,64766	0,7289450	107,3899	11,74019	9,14720	0,000096
V2**2	-1,78649	0,289450	-7,0669	1,14500	-6,17201	0,000831

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu STATISTICA převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Index determinace je obdobně jako dle programu Microsoft Excell ve výši 0,9755. Blíží se hodnotě jedna, proto je model z tohoto hlediska vhodný. V posledním sloupečku tabulky č. 25 je vidět, že bude možné využít tento model, neboť všechny parametry dané funkce se nacházejí pod uvažovanou hladinou významnosti alfa = 0,05 %. Model časové řady vývoje státního rozpočtu ČR z pohledu výdajů je statistický významný a je možné říci, že u výdajů státního rozpočtu ČR je nalezen trend ve zkoumaném období.

Na základě těchto údajů bude predikován stav výdajů státního rozpočtu ČR na rok 2013 a 2014.

Tabulka č. 26: Predikovaný stav výdajů státního rozpočtu ČR
v roce 2013

Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha - * Hodnota
t1	107,3899	10	1 073,899
V2**2	-7,0669	100	-706,694
Abs. Člen			755,088
Předpověď			1 122,293
-95,0% LS			1 059,729
+95,0% LS			1 184,858

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu
STATISTICA převzaté ze zdrojů tabulky č. 25

Výdaje státního rozpočtu ČR jsou v roce 2013 predikovány ve výši 1 122,293 mld. Kč. Výdaje by měly v porovnání s rokem 2012 poklesnout. Poslední dva řádky v posledním sloupci tabulky č. 26 značí 95% interval spolehlivosti, v jakém se s touto pravděpodobností bude pohybovat stav výdajů státního rozpočtu ČR. V tomto případě by měly výdaje dosáhnout hodnoty mezi 1 059,729 mld. Kč a 1 184,858 mld. Kč.

Tabulka č. 27: Predikovaný stav výdajů státního rozpočtu v ČR
v roce 2014

Proměnná	b-váha	Hodnota	b-váha - * Hodnota
t1	107,3899	11	1 181,289
V2**2	-7,0669	121	-855,099
Abs. Člen			755,088
Předpověď			1 081,277
-95,0% LS			989,226
+95,0% LS			1 173,328

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu
STATISTICA převzaté ze zdrojů tabulky č. 25

Hodnota výdajů státního rozpočtu ČR v roce 2014 je předpovídána ve výši 1 081,277 mld. Kč. Výdaje by měly opět poklesnout oproti roku 2012 a 2013. S 95% pravděpodobností se bude daný stav výdajů státního rozpočtu ČR v roce 2014 pohybovat v rozmezí hodnot 989,226 mld. Kč a 1 173,328 mld. Kč.

Tabulka č. 28: Výběr nejvhodnější trendové funkce pro saldo státního rozpočtu ČR pomocí R^2

Saldo státního rozpočtu ČR		
Trendová funkce	Index determinace (R^2)	Regresní funkce
-lineární	0,2057	$y = -58,598 - 8,8708x$
-logaritmická	0,1526	$y = -61,572 - 29,09 \ln(x)$
-polynomická 2. stupně	0,2057	$y = -58,867 - 8,7242x - 0,0147x^2$
-polynomická 3. stupně	0,4595	$y = -192,28 + 119,03x - 30,336x^2 + 2,0214x^3$

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu Microsoft Excell převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Index determinace byl nejvyšší v případě polynomické trendové funkce 3. stupně, proto bude vybrána pro následné zkoumání. Regresní funkce bude mít tuto podobu:

$$y = -192,28 + 119,03x - 30,336x^2 + 2,0214x^3.$$

V příloze č. 4 je uveden graf polynomické trendové funkce 3. stupně salda státního rozpočtu ČR společně s regresní funkcí a indexem determinace, která byla vybrána programem Microsoft Excell.

Jelikož má index determinace ve všech případech značně nízkou hodnotu tak lze předpokládat, že u salda státního rozpočtu nebude nalezen trend v důsledku neprokázané vhodnosti a použitelnosti celého modelu. Pro zajímavost budou zjištěny stejné statistické informace jako u příjmů a výdajů státního rozpočtu ČR ve sledovaném období s pomocí polynomické trendové funkce 3. stupně.

Tabulka č. 29: Výsledky regrese se závislou proměnnou – saldo státního rozpočtu ČR

R= ,67786647 R ² = ,45950295 Upravené R ² = ,13520471 F(3,5)=1,4169 p <,34138 Směrodatná chyba odhadu : 49,811						
N = 9	b*	Směrodatná chyba – z b*	b	Směrodatná chyba – z b	t(6)	p-hodnota
Abs. Člen			-192,281	107,6961	-1,78540	0,134258
ti	6,0858	4,51512	119,030	88,3099	1,34786	0,235548
V2**2	-15,9033	10,48025	-30,336	19,9913	-1,51746	0,189603
V2**3	9,6472	6,29611	2,021	1,3193	1,53225	0,186032

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje pro výstup z programu STATISTICA převzaté ze zdrojů tabulky č. 14

Index determinace a korelace je relativně slušný, ale po zkoumání jednotlivých parametrů je napohled jasné, že model jako celek je statisticky nevýznamný jak lze vidět v posledním sloupečku tabulky č. 29.

Dá se tedy říci, že časová řada salda státního rozpočtu ČR neobsahuje trend, ale tzv. náhodná kolísání, nebo-li náhodnou reziduální složku. Tyto složky nejsou snadno identifikovatelné a nelze je předvídat, protože na daný objekt, v našem případě saldo státního rozpočtu, působí náhodně zvnějšku. [4]

Těmito výkyvy, s nimiž se saldo státního rozpočtu ČR v nynější době potýká zapříčiňuje mimo jiné i společná politika Evropské unie.

10. Závěr

Shrnutí výsledků diplomové práce

Výsledkem diplomové práce je interpretace základní problematiky týkající se veřejných financí zahrnující i státní rozpočet, posouzení a následné zhodnocení vývoje státního rozpočtu České republiky po jejím vstupu do Evropské unie, v časovém pásmu od roku 2004 do roku 2012 a predikce příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR na rok 2013 s pomocí průměrného koeficientu růstu a předpověď příjmů a výdajů státního rozpočtu ČR na rok 2013 a 2014 s pomocí trendové funkce. Situace salda státního rozpočtu ČR na rok 2013 a 2014 nemohla být predikována prostřednictvím trendu, neboť bylo zjištěno, že časová řada salda státního rozpočtu ČR trend neobsahuje.

Při zkoumání výsledků hospodaření státního rozpočtu ČR v jednotlivých letech byla zjištěna následující fakta.

Hospodaření státního rozpočtu České republiky v roce 2004 bylo relativně úspěšné. Celkové příjmy přesáhly stanovenou výši díky téměř všem položkám a celkové výdaje naopak stanovenou výši nesplnily. Saldo státního rozpočtu bylo deficitní, ale na nižší úrovni, než se předpokládalo. Očekávaná výše schodku státního rozpočtu byla schválena v hodnotě 114,97 mld. Kč a skutečná výše činila 93,68 mld. Kč. Podíl schodku na HDP byl ve výši 3,4 %, viz tabulka č. 5. Toto relativně úspěšné období lze spojovat se vstupem České republiky do Evropské unie a s příjmy, které začaly do naší země plynout v podobě dotací.

Státní rozpočet České republiky v roce 2005 hospodařil ne tak dobře jako v předchozím roce. Celkové příjmy sice opět převýšily schválenou výši po změnách, a to o více než v minulém roce, ale celkové výdaje státního rozpočtu byly převýšeny a nesplnily tak stanovenou hranici po změnách. Saldo státního rozpočtu bylo opět v deficitní podobě, ale oproti roku 2004 se snížila jak schválená výše, tak i ta skutečná. Skutečná hodnota schodku státního rozpočtu v roce 2005 byla ve výši 56,34 mld. Kč. Došlo i k poklesu podílu schodku na hrubém domácím produktu a ustálil se na 1,9 %, viz tabulka č. 5 a 6. Menší úspěšnost pozorovaného roku v rámci výdajů, tedy i celkového hospodaření státního rozpočtu, zapříčinily různé převody peněžních prostředků do příjmů kapitol z rezervních fondů, uskutečňování státních záruk či vyšší sociální dávky nebo mandatorní výdaje.

Hospodaření rozpočtu státní správy ČR bylo v roce 2006 méně úspěšné než v předcházejícím roce 2005. Celkové příjmy byly opět převýšeny skutečnou hodnotou, ale celkové výdaje opět nesplnily stanovenou výši po změnách. Důsledkem byla navýšená hodnota salda státního rozpočtu v deficitní podobě po změnách i skutečná výše. Schodek státního rozpočtu České republiky v roce 2006 činil ve skutečnosti 97,58 mld. Kč a zvýšil se i jeho podíl na HDP a dosáhl 3,0 %, viz tabulka č. 6 a 7. Přestože hospodaření z hlediska celkových příjmů bylo vcelku úspěšné, zejména z důvodu nevyužitých finančních prostředků na „povodně 2006“, celkový výsledek hospodaření státního rozpočtu ČR za rok 2006 to nepotvrzuje. Zvýšení celkových výdajů zapříčinilo předčasné splacení posledního dílu závazku vůči Národní bance České republiky, týkající se konsolidace a stabilizace bankovního úseku z roku 1997, jež byl zaplacen z finančních prostředků výnosu z vydání dluhopisů a splacení závazku MF vůči ČNB, obdobně z výnosu emise dluhopisů, který vznikl nevyváženou kompenzací postoupení pohledávky vůči Slovenské národní bance. Mezi další důvody neúspěchu lze zařadit i zvyšování výdajů na sociální dávky a mandatorních výdajů.

Výsledek hospodaření státního rozpočtu ČR v roce 2007 byl úspěšnější než v roce 2006. Celkové příjmy státního rozpočtu opět převýšily stanovenou hranici po změnách díky všem položkám celkových příjmů. Celkové výdaje státního rozpočtu obdobně nesplnily stanovenou výši po změnách, přičemž rozdíl mezi touto a skutečnou hodnotou nebyl tak značný. Saldo státního rozpočtu, jež bylo schodkové, pokleslo oproti předchozímu roku a ustálilo se ve skutečné výši 66,39 mld. Kč. Podíl schodku státního rozpočtu na HDP také poklesl a představoval 1,9 %, viz tabulka č. 7 a 8. Relativně úspěšné hospodaření zapříčinily opět jako v roce 2005 různé převody financí do příjmů kapitol z rezervních fondů.

Hospodaření státního rozpočtu České republiky bylo v roce 2008 úspěšnější než v předcházejícím roce 2007 a nejúspěšnější z celého pozorovaného období, tedy v letech 2004 – 2012. Skutečné celkové příjmy státního rozpočtu opět převýšily schválenou hranici po změnách a celkové výdaje státního rozpočtu splnily stanovenou výši po změnách, a tím ještě snížily hodnotu celkových výdajů státního rozpočtu. Saldo státního rozpočtu bylo v roce 2008 opět deficitní, ale skutečná výše dosáhla hodnoty rapidně nižší, než se po změnách očekávalo a ustálilo se ve výši 20 mld. Kč. Automaticky poklesl i podíl

schodku na hrubém domácím produktu a činil 0,5 %, viz tabulka č. 8 a 9. Důvodem relativně úspěšného hospodaření v tomto roce bylo snižování stavu pracovníků ve státní správě a celková snaha snížit deficit a zadlužování státu úspornými opatřeními v sociální oblasti.

Výsledek hospodaření státního rozpočtu v roce 2009 byl jednoznačně nejneúspěšnější za celé pozorované období od roku 2004 až do roku 2012. Celkové příjmy státního rozpočtu nedodržely schválenou hranici po změnách a nesplnily tak jejich očekávanou hodnotu s tím, že se na tom podílely téměř všechny složky celkových příjmů. Celkové výdaje státního rozpočtu stanovenou hranici po změnách splnily, tím se stejně nic nezměnilo. Saldo státního rozpočtu bylo opět deficitní, a to s velkým rozdílem nesplnilo očekávanou výši po změnách a rapidně narostlo na hodnotu 192,39 mld. Kč. Automaticky došlo k nárůstu podílu schodku na HDP na hodnotu 5,3 %, viz tabulka č. 9 a 10. Tento neúspěšný výsledek hospodaření státního rozpočtu ČR byl způsoben propukající celosvětovou ekonomickou krizí.

Hospodaření státního rozpočtu České republiky se v roce 2010 o trochu zlepšilo v porovnání s rokem 2009. O hospodaření státního rozpočtu ČR roku 2010 lze říci, že bylo druhé nejneúspěšnější v pozorovaném období. Skutečná výše celkových příjmů státního rozpočtu nedosáhla očekávané hodnoty po změnách, již podruhé od roku 2004. Na tomto faktu se podílely všechny složky příjmů s výjimkou ostatních a nedaňových příjmů. Celkové výdaje státního rozpočtu ve skutečnosti splnily stanovenou výši po změnách a snížily hodnotu celkových výdajů. Schodek státního rozpočtu v roce 2010 byl zjištěn ve výši 156,42 mld. Kč i jeho podíl na HDP se snížil a ustálil se ve výši 4,3 %, viz tabulka č. 10 a 11. Hospodaření státního rozpočtu v tomto roce bylo stále poznamenáno celosvětovou hospodářskou krizí, jež zapříčinila mimo jiné snižování registrované zaměstnanosti a objemu mezd.

Výsledek hospodaření státního rozpočtu v roce 2011 nebyl opět moc příznivý, ale ve srovnání s rokem 2010 se dá říci, že byl daný rok relativně úspěšný. Od začátku působení vlády Petra Nečase dochází k neustálému nárůstu daňového zatížení, což sebou přináší daňové úniky a pokles celkových příjmů, které reálně nesplnily stanovenou hranici po změnách a jejich skutečná hodnota se pohybovala níže. Vládě se však povedlo snížit celkové výdaje státního rozpočtu, jež nedosáhly stanovené výše po změnách značnými

úspornými režimy v oblasti sociálních dávek. Schodek státního rozpočtu ČR se v tomto roce pohyboval výše, než bylo po změnách předpokládáno. Skutečná hodnota deficitu činila 142,77 mld. Kč. Podíl schodku na HDP poklesl na 3,8 %, viz tabulka č. 11 a 12.

Státní rozpočet v roce 2012 a jeho hospodaření bylo nejúspěšnější od doby propuknutí celosvětové ekonomické krize, i když celkové příjmy opět nesplnily schválenou výši po změnách vlivem neustálého navyšování daňových sazeb. Na druhou stranu celkové výdaje opět poklesly z důvodu neplnění schválené výše po změnách vlivem úsporných opatření. Vláda dokázala uhlídat schodek státního rozpočtu a dodržet tak stanovenou hranici po změnách a ještě snížit i hodnotu celkových výdajů. Schodek státního rozpočtu činil 101 mld. Kč, viz tabulka č. 13.

Následně byly v diplomové práci popisnými charakteristikami (například minimální či maximální hodnota) popsány příjmy, výdaje a rozdíly mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu ČR za období od roku 2004 do roku 2012. U příjmů státního rozpočtu ČR byla zjištěna minimální hodnota ve výši 769,21 mld. Kč a maximální hodnota ve výši 1 063,94 mld. Kč. U výdajů státního rozpočtu ČR byla vyzorována minimální hodnota ve výši 862,89 mld. Kč a maximální hodnota ve výši 1 167,01 mld. Kč. U salda státního rozpočtu ČR byla za sledované období zjištěna minimální hodnota ve výši -192,39 mld. Kč a maximální hodnota ve výši -20,00 mld. Kč.

Následně byl popsán vývoj časové řady státního rozpočtu ČR ve sledovaném období od roku 2004 do roku 2012 pomocí elementárních charakteristik typu: prvních absolutních diferencí, tempa růstu, bazického indexu, průměrného koeficientu růstu. U prvních absolutních diferencí a temp růstu byly mimo jiné zjištěny extrémní hodnoty, které byly následně ekonomicky zdůvodněny, viz tabulka 16, 17 a 18. Pomocí průměrného koeficientu růstu byla predikována úroveň stavu příjmů, výdajů a salda státního rozpočtu ČR na rok 2013 z pozorovaných let. Predikovaná hodnota stavu příjmů z let 2008 - 2012 v roce 2013 byla zjištěna ve výši 1 078,30 mld. Kč. Příjmy by tedy měly vzrůst ve srovnání s rokem 2012 o 26,91 mld. Kč pokud bude zachován jejich monotónní vývoj. Očekávaná hodnota stavu výdajů z let 2010 - 2012 v roce 2013 byla stanovena ve výši 1 150,20 mld. Kč. Výdaje by tedy měly v porovnání s rokem 2012 poklesnout o 2,19 mld. Kč pokud bude zachován jejich stejný vývoj. Predikovaná hodnota záporného

salda z let 2009 - 2012 v roce 2013 byla zjištěna ve výši -81,48 mld. Kč. Záporná hodnota salda státního rozpočtu bude mít tuto podobu při zachování monotónního vývoje.

Dalším cílem diplomové práce, který byl naplněn byla predikce vývoje státního rozpočtu České republiky na rok 2013 a 2014 v případě zjištění trendové funkce pomocí programu Microsoft Excell a statistického programu STATISTICA.

U příjmů a výdajů státního rozpočtu ČR byl nalezen trend pomocí polynomické funkce 2. stupně a následně predikována předpověď a interval, v němž se s 95% pravděpodobností bude hodnota příjmů a výdajů v roce 2013 a 2014 nacházet.

S 95% pravděpodobností se bude hodnota příjmů v roce 2013 pohybovat v intervalu od 833,159 mld. Kč do 1 116,282 mld. Kč. Hodnota příjmů byla předpovězena ve výši 974,720 mld. Kč, tudíž by se měla do daného intervalu vejít a ve srovnání s rokem 2012 poklesnout. Na rok 2014 byla provedena stejná analýza a bylo zjištěno, že s 95% pravděpodobností se bude hodnota příjmů v tomto roce nacházet v intervalu od 716,395 mld. Kč do 1 132,953 mld. Kč. Hodnota příjmů na rok 2014 byla předpovězena ve výši 924,674 mld. Kč, opět by se měla do zjištěného intervalu vejít a opět oproti roku 2013 a 2012 poklesnout. S 95% pravděpodobností se bude stav výdajů v roce 2013 nacházet v intervalu od 1 059,729 mld. Kč do 1 184,858 mld. Kč. Předpověděná hodnota výdajů na rok 2013 byla zjištěna ve výši 1 122,293 mld. Kč a oproti roku 2012 by mělo dojít k poklesu stavu výdajů. Obdobně jako u příjmů se hodnota výdajů vejde do daného intervalu. Na rok 2014 bylo s 95% pravděpodobností stanoveno, že hodnota výdajů se bude pohybovat v rozmezí od 989,226 mld. Kč do 1 173,328 mld. Kč. Předpověděný stav výdajů na rok 2014 byl zjištěn ve výši 1 081,277 mld. Kč a ve srovnání s rokem 2012 a 2013 by se měl stav výdajů snížit. Opět se tato hodnota vejde do daného intervalu. U salda státního rozpočtu ČR nebyl ve sledovaném období nalezen trend a nebyl tak predikován stav salda s pomocí trendové funkce z důvodu existence vnějších náhodných složek.

S přihlédnutím k výsledkům predikce pomocí trendové funkce lze poznamenat, že vývoj státního rozpočtu ČR na rok 2013 a 2014 bude vypadat následovně. Příjmy státního rozpočtu ČR by měly v těchto letech poklesnout. Důvodem může být neustálé zvyšování daňového zatížení. Na druhou stranu by se měly výdaje státního rozpočtu ČR snížit. Příčinou mohou být úsporná opatření v sociální oblasti.

Situace státního rozpočtu v České republice a možná doporučení pro další kroky

Stav hospodaření státního rozpočtu, který končí schodkovou výší, nebyl historickým pravidlem, zatímco v nynější době je opak pravdou. Tudíž je samozřejmostí i stanovování schválené výše schodku v deficitní hodnotě, nebo-li v záporné bilanci.

Dá se říci, že vyrovnaným rozpočtem, lehce přebytkovým, kdy příjmy dosáhly stejných hodnot jako výdaje, se pyšnila Česká republika od vzniku samostatného státu pouze v letech 1993, 1994 a 1995. Později již končil výsledek hospodaření vždy jen v deficitu. Ani krok, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie, nezměnil úděl nepříznivého výsledku hospodaření státu. Některým zemím spíše vstup do EU a přijetí společně měny eura ekonomickou situaci ještě více zhoršil.

S příchodem roku 2009, jež byl značně ekonomicky depresivní pro celý svět, se postupem času ukázalo, že Česká republika nebyla v nejhorsí pozici, na rozdíl od zbytku Evropy i jiných světadílů jako například Spojených států amerických, pro něž měla ekonomická krize přímo katastrofální následky.

Tato situace však byla určitým odrazovým můstkem k tomu, aby si Česká republika uvědomila vážnost těchto událostí a začala se snažit o co nejrychlejší snižování deficitních rozpočtů a pokusila se tak o pozastavení růstu zadlužování.

Již od roku 2004 lze poznamenat, že se vláda snažila provádět různá úsporná opatření, která se však projevila až v roce 2008. Programovým prohlášením vlády na rok 2008 bylo mimo jiné zabránění jakémukoliv zvyšování mandatorních výdajů jako jejich významné složky. Tato úsporná opatření měla vést i ke snižování zaměstnanců státní správy. Tyto operace měly svým plněním snížit deficit státního rozpočtu ČR, což by se s největší pravděpodobností povedlo, kdyby se neprojevila celosvětová hospodářská krize. Proto celkový výsledek hospodaření státního rozpočtu České republiky byl v roce 2009 neúspěšný a skončil nejvyšším historickým schodkem ve výši 192,39 mld. Kč oproti cca 55 mld. Kč vládou schváleným.

Od tohoto velkého ekonomického propadu se snaží vláda za každou cenu snižovat deficit českého státního rozpočtu, ač třeba na úkor ekonomického růstu (růstu HDP), růstu zaměstnanosti či sociálním jistotám, apod.

V popředí vlády je v současné době opatření v podobě zvyšování sazeb daní, momentálně se jedná například o daň z přidané hodnoty, jež má urychleně zvýšit celkové

příjmy státního rozpočtu České republiky a promítnout se tak do hospodaření okamžitě. Tento cíl se však zatím neuskutečnil a příjmy státního rozpočtu ČR se spíše začaly snižovat, což lze vidět z celkového hospodaření státu. Obecně totiž platí, že zvyšování daní jde v ruku v ruce s prohlubováním šedé ekonomiky, což přináší důsledky takové, že se lidé placení daní vyhýbají a obcházejí tak zákon. Pro zajímavost tvoří stínová ekonomika (šedá i černá) v současné době 25 % HDP, což činí 907 mld. Kč, které by se daly použít na splacení části státního dluhu. Další reakcí na zvyšování daní je automatické snižování výdajů obyvatelstva, jež se snaží šetřit.

Vláda by se tedy dle těchto, ne moc úspěšných zákroků, měla zaměřit spíše na potřeby soukromých podnikatelů a více je podporovat, neboť soukromý sektor hraje v tržním prostředí velkou roli. Měla by přesvědčovat zahraniční investory o tom, aby na našem území začali podnikat a docházelo tak k utváření nových smluvních společností. Tyto operace by však měly dlouhodobý nástup a nepromítly by se tak do ekonomiky ČR s okamžitou platností.

Pro uskutečňování dlouhodobých plánů je čtyřleté volební období vlády příliš krátké. S tím možná souvisí i chtíč a potřeba vlády nezbytně něco pro ekonomiku udělat. V dalším volebním období se mohou k moci dostat jiní zákonodárci, kteří budou mít jiné záměry a plány předešlé vlády zůstanou nesplněné. Což by však řešilo uzavření smluv se zahraničními partnery, které by již nešly vypovědět. Záměry nynější vlády jsou správné, ale měly by se více zaměřit na potřeby soukromých podnikatelů, než na zvyšování daní, což vede spíše k negativním důsledkům českého hospodaření.

Do budoucna je důležité se zamyslet nad tím, zda je lepší mít v čele státu odpovědnou vládu, jež se snaží snížit státní dluhy a deficitní hospodaření státního rozpočtu, nebo populistickou vládu, která bude dále plýtvat finančními prostředky a prohlubovat tak zadlužování státu nebo poskytovat finance, kterých je nedostatek, na sociální účely a zvyšovat tak mandatorní výdaje, které tvoří nejvýznamnější část celkových výdajů státního rozpočtu České republiky.

11. Seznam odborné knižní literatury a internetových zdrojů

1. SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. Statistické metody I. Praha: ČZU, 2009. ISBN: 978-80-213-1672-0.
2. NEUBAUER, J., M. SEDLAČÍK a O. KŘÍŽ. Základy statistiky. Aplikace v technických a ekonomických oborech. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN: 978-80-247-4273-1.
3. SVATOŠOVÁ, Libuše a Marie PRÁŠILOVÁ. Statistické metody v příkladech. Praha: ČZU, 2009. ISBN: 978-80-213-1673-7.
4. SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. Statistické metody II. Praha: ČZU, 2008. ISBN: 978-80-213-1736-9.
5. HAMERNÍKOVÁ, B., A. MAATYHOVÁ a kol. Veřejné finance. Praha: ASPI, 2007. ISBN: 978-80-7357-301-0.
6. NAHODIL, František a kol. Veřejné finance v České republice. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN: 978-80-7380-162-5.
7. BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA. Makroekonomie. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2010. ISBN: 80-7380-245-5.
8. PAVELKA, Tomáš. Makroekonomie. Základní kurz. Praha: MELANDRIUM, 2007. ISBN: 978-80-86175-52-2.
9. BERVIDOVÁ, Ludmila a Pavlína VANČUROVÁ. Ekonomika veřejného sektoru. Praha: ČZU, 2011. ISBN: 978-80-213-1816-8.
10. ŽEHROVÁ, Jana. Finance. Praha: ČZU, 2010. ISBN: 978-80-213-2124-3.
11. TOMÁŠKOVÁ, Eva. Veřejné finance. Brno: MIKADAPRESS, s. r. o., 2006. ISBN: 80-210-4177-3.
12. PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: ASPI, 2008. ISBN: 978-80-7357-351-5.
13. PIKOLA, P., V. JANSÁ. Správní právo prakticky. Reprografické studio PEF ČZU v Praze, 2011. ISBN: 978-80-213-1819-9.
14. PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance. Úvod do problematiky. Praha: ASPI, 2008. ISBN: 978-80-7357-358-4.
15. KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie. Úvod do problematiky. Praha: ASPI, 2005. ISBN: 80-7557-092-0.
16. SPĚVÁČEK, Vojtěch a kol. Transformace české ekonomiky, politické, ekonomické a sociální aspekty. Praha: Linde, 2002. ISBN: 80-86131-32-7.
17. Zavedení eura v České republice. Podmínky pro přijetí eura [online]. [cit. 2012-10-28]. Dostupné z http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_podmin_prijeti.html.
18. PELKMANS, Jacques. European Integration. Methods and Economic Analysis. Harlow: Pearson Education Limited, 2006. ISBN: 978-0-273-69449-6.

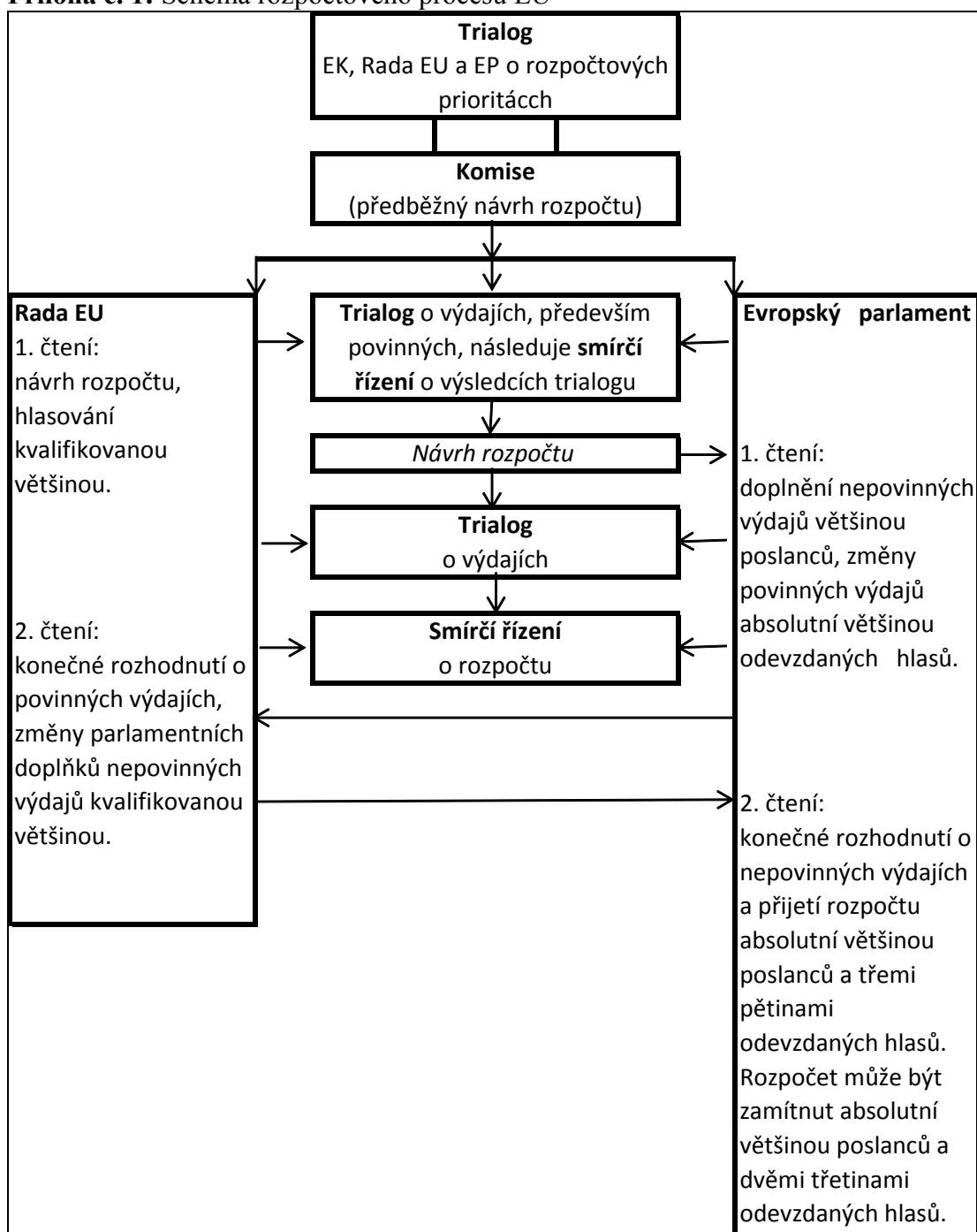
19. CAHLÍK, Tomáš a Jana MARKOVÁ. *Ekonomika v novém prostoru Evropské unie*. Praha: G plus C, 2004. ISBN: 80-86103-75-7.
20. Ministerstvo financí České republiky. *Roční rozpočet EU: Základní informace* [online]. [cit. 2012-06-06]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_rocni_rozpocet_eu.html/.
21. Ministerstvo financí České republiky. *Finanční perspektiva* [online]. [cit. 2012-06-06]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_financni_perspektiva.html/.
22. KÖNIG, P., L. LACINA a kol. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN: 80-7179-846-0.
23. Ministerstvo financí České republiky. *Vlastní zdroje: Systém vlastních zdrojů Evropské unie* [online]. [cit. 2012-06-06]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_rozpocet_vlastni_zdroje.html/.
24. Ministerstvo financí České republiky. *Čistá pozice ČR: Čistá pozice České republiky vůči rozpočtu EU* [online]. [cit. 2012-06-06]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_cista_pozice_cr.html/.
25. Ministerstvo financí České republiky. *Souhrnná čistá pozice ČR ve vztahu k rozpočtu EU: 2004 – 31. 12. 2011 (tabulky): Platby do rozpočtu EU* [online]. [cit. 2012-06-06]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_cista_pozice_cr_67517.html/.
26. Ministerstvo financí České republiky. *Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2004, rozpočtové priority* [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_17298.html?year=2004.
27. Ministerstvo financí České republiky. *Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2005, rozpočtové priority* [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_28535.html?year=2005.
28. Ministerstvo financí České republiky. *Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2006, rozpočtové priority* [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_32601.html?year=2006.
29. Ministerstvo financí České republiky. *Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2007, rozpočtové priority* [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_40248.html?year=2007#I1.
30. Ministerstvo financí České republiky. *Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2008, rozpočtové priority* [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_48069.html?year=2008.

31. Ministerstvo financí České republiky. Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2009, rozpočtové priority [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_56713.html?year=2009.
32. Ministerstvo financí České republiky. Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2010, rozpočtové priority [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_62819.html?year=2010.
33. Ministerstvo financí České republiky. Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2011, rozpočtové priority [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_70192.html?year=PRESENT.
34. Ministerstvo financí České republiky. Výsledky hospodaření státního rozpočtu: Celkové výsledky hospodaření státního rozpočtu [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/polol_poklpln_72995.html.
35. Ministerstvo financí České republiky. Tiskové zprávy: Schodek státního rozpočtu se meziročně snížil o více než 40 mld. Kč [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_75659.html.
36. Aktuálně.cz. Rozpočet skončil se schodkem 101 miliard korun [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/penize/clanek.phtml?id=767565>.
37. Ministerstvo financí České republiky. Souhrnné hodnocení výsledků hospodaření státního rozpočtu: Cíle rozpočtové politiky v roce 2003, rozpočtové priority [online]. [cit. 2013-02-26]. Dostupné z http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet_14960.html?year=2003.

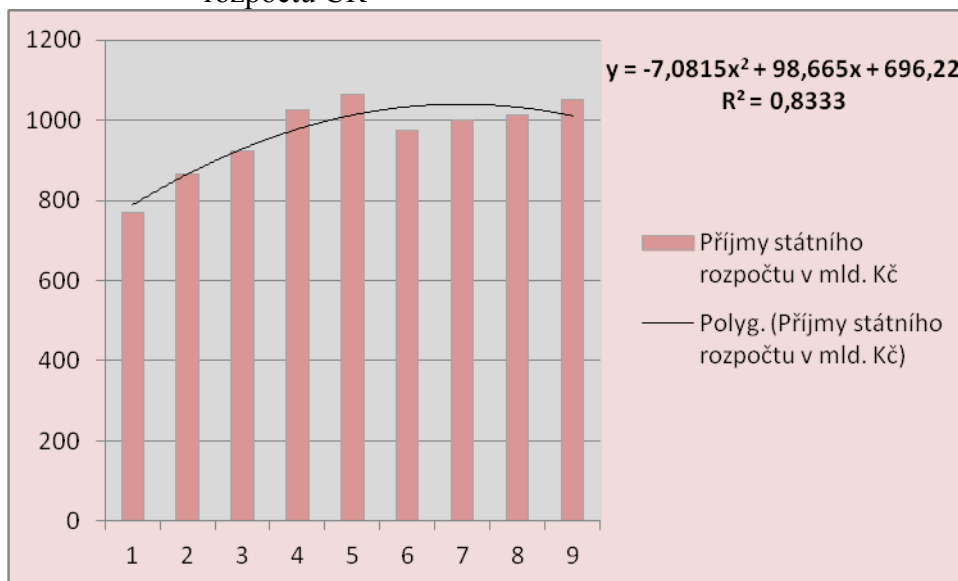
12. Přílohy

Příloha č. 1: Schéma rozpočtového procesu EU

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaté z odborné knižní literatury z [22]

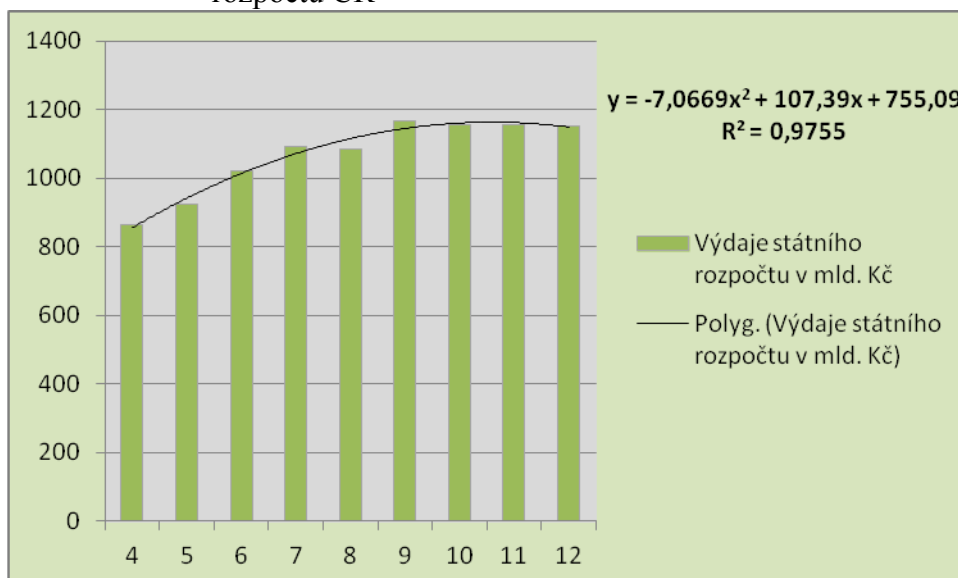
Příloha č. 2: Graf polynomicke funkce 2. stupně příjmů státního rozpočtu ČR

*osa x znázorňuje období od roku 2004 do roku 2012

Zdroj: Vlastní zpracování, výstup z programu Microsoft Excell na základě údajů převzatých ze zdrojů tabulky č. 14

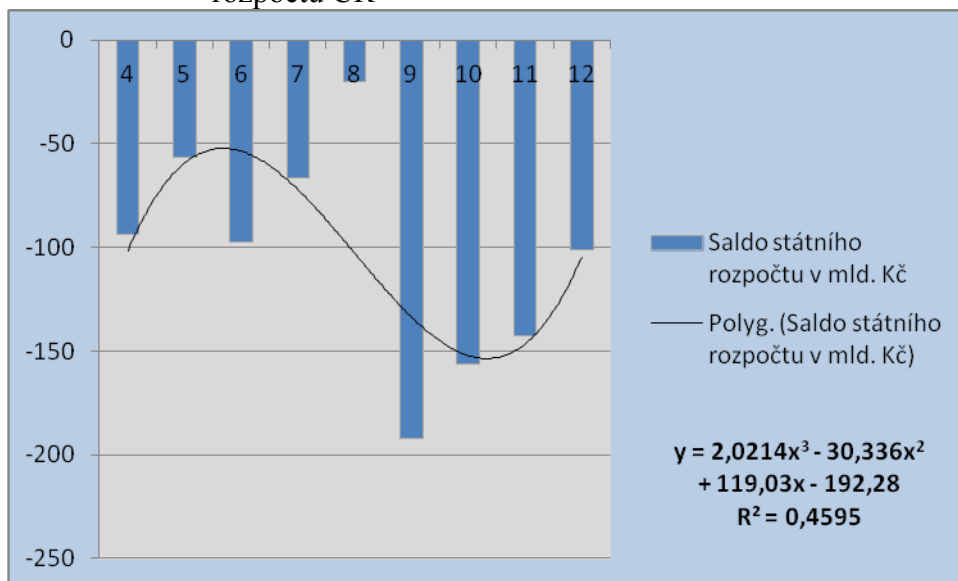
Příloha č. 3: Graf polynomicke funkce 2. stupně výdajů státního rozpočtu ČR

*osa x znázorňuje období od roku 2004 do roku 2012

Zdroj: Vlastní zpracování, výstup z programu Microsoft Excell na základě údajů převzatých ze zdrojů tabulky č. 14

Příloha č. 4: Graf polynomicke funkce 3. stupně salda státního rozpočtu ČR

*osa x znázorňuje období od roku 2004 do roku 2012

Zdroj: Vlastní zpracování, výstup z programu Microsoft Excell na základě údajů převzatých ze zdrojů tabulky č. 14